

**Kugbɔnkpiεku kùà Pɔl kɛle' ki de'
Korɛnt
yaab nnɔ
Nà wɔngh kugbɔnku kuu te
ma bo**

Pɔl ya sɛn ya jom nle bo nɛ u caan' Kristo ya taanl là te Korɛnt ni nnɔ. Korɛnt yé Grɛkmbɛ ya ducenciɛn ya uba nɛ. Udu nnɔ ya ñɛrsienbùon bo nɛ cère' u là ñmɔbe lifaal ki gbien'. Binib bà yɛbe là fuobe fɛnfɛnm nɛ udu nnɔ ni, ki pɛ ibule bo.

Pɔl cii' bi ye Kristo yaab ni biba mɔ fuobe fɛnfɛnm nɛ (1:11; 7:11). Udu nnɔ ya nib ya tetem bo nin bi là lienh Kristo yaab bo tigber tà nnɔ, nɛ cère' bi kɛle' kugbɔnku ki niire' Pɔl bi li te ma bo. Nɛ Pɔl kɛle' kugbɔnku kuu ki jiin' bɛ bi'niire nnɔ.

Kí cin iyul 1 kí tí baa iyul 4, Pɔl ye binib bà kɛ tɔkeh Kristo ya gbɛmɔnmɔnt nnɔ, kɛ sɔnh lituonbaabl nɛ. Nɛn bo nɛ nà kpɛ bɛ ní li findeh nin tɔb.

Kí cin iyul 5 kí tí baa iyul 11:16, Pɔl ye Kristo yaab ña ji yé yonbe. U ye unil yé Kristo yɔ ki biɛ ki teh fɛnfɛnm la, bɛ ní pien wɔ (iyul 5–6). U wuɔn' bɛ bi li te ma bo upiikuɔn ya sɛn ni (iyul 7) nin bi li fuobe ma bo nin bà ña yé Kristo yaab (iyul 8–10). U sureh bɛ bɛ ní li nuunh tɔb ya mɔnm, kí li boh tɔb nɛ, kí li yíe tɔb, kí la ñmɔbe pàpàare (iyul 13).

Iyul 15 ni, Pɔl ye Uwien mɛkre' Kristo ma nnɔ, u li mɛkre bitɛnkpiib mɔ. Pɔl sureh Korɛnt yaab bɛ ní taan mipum kí tí tore Kristo yaab bà yé bijiinb Yerusalem bó. U tí fɔre' nin ifuonde nɛ (16).

Ifuonde

¹ Uwien ya yíem bo nɛ u yin' min Pɔl, ní li yé *Yesu Kristo ya tond. Min nin ti'ninjɛ Sɔstɛnn nɛ kieh kugbɔnku kuu

² tí de Uwien ya taanl yaab bà te Korɛnt ya du ni nnɔ. U gɛ̀nde' bɛ kí ñɛ *Yesu Kristo bo nɛ ki tien' u'yaab. U gɛ̀nde' bɛ bɛ ní li ηmɔbe mitetem mà dèkre' u'bo nin binib bà kɛ muɔh ki yih Yonbdaan *Yesu Kristo ya yel ni'kɛ saan nnɔ nɛ. U yé tinbi nin bɛn kɛ ya Yonbdaan nɛ.

³ Ti'Baa Uwien nin Yonbdaan *Yesu Kristo ní juoke nɛ, kí de nɛ uyɛnduɔn.

Pɔl faareh Uwien u tien' Korɛnt yaab mimɔnm mà nnɔ bo

⁴ N tuu ki faareh n'Wien ni'bo kí ñɛ u tien' nɛ mimɔnm ni yé *Yesu Kristo yaab ma nnɔ bo nɛ.

⁵ Kimɛ ni yé u'yaab ma nnɔ nɛ Uwien tien' nɛ mimɔnm ki gbien' isɛn kɛ ni, milɛnm nin mibɛnm kɛ ni,

⁶ kí ñɛ bi tɔke' nɛ tigbɛr tà Kristo bo, ni teke' tù, ki cère' tù kpɛ' iñaan ní'ni nnɔ bo.

⁷ Nɛn bo, ninbi bà gu nin inunmón lidaali là ti'Yonbdaan *Yesu Kristo li ñɛn u'ba upaan bo nnɔ Uwien ya paabu buba mɔnɔn ηa ji pɔre' nɛ.

⁸ Wɔn nɛ li cère ní li faa kí tĩ fɔre ηɔ lidaali là ti'Yonbdaan *Yesu [Kristo] li baa ní nnɔ bi la lɛ bi li biin nɛ nà bo.

⁹ Uwien yé umɛmɔndaan nɛ. Wɔn nɛ yin' nɛ ní taan nin u'Bijɛ ti'Yonbdaan *Yesu Kristo.

Miborm mà te Kristo ya taanl yaab ni

¹⁰ N'yaabɛ, ti'Yonbdaan *Yesu Kristo ya yel bo nɛ n sureh nɛ ní li lienh ki ciuh tɔb bó, ki la cère borm

ń li te ni'ni. Ama ń li kpe buńɔbu mɔnmɔnm, kɪ li ɲmɔbe iyɛnmaale iba, kɪ li kpe usɛn uba.

¹¹ Tɔ, n'yaabe, Kolowe* den yaab tɔke' nni ki ye ifinfinde te ni'ni.

¹² N ye ń len nà si: ni'ni biba lienh ki teh bɛn pɛ Pɔl bo nɛ, bitɔb teh bɛn pɛ Apolos bo nɛ, bitɔb teh bɛn pɛ Pier† bo nɛ, bitɔb mɔ teh bɛn pɛ Kristo bo nɛ.

¹³ Kristo bobore' nɛ-ɛɛ? Bi kpe' Pɔl nɛ udɔpɔnpɔn bo ni'bo-oo? Pɔl ya yel bo nɛ bi sii' nɛ Uwien ya ńunm-ii?

¹⁴ N faareh Uwien, Kripus nin Gayus baba ɲa ń la, ma sii' uba ni'ni Wien ya ńunm.

¹⁵ Nɛn bo, uba ɲa ń fre kɪ ye bi sii' nɛ Uwien ya ńunm n ya yel bo nɛ.

¹⁶ Oo! N sii' Sitefanas nin u'den yaab mɔ. Ma teke' ki jin' ki ye n liebe' ki sii' uba Uwien ya ńunm ki pukn'.

¹⁷ Kimɛ Kristo ɲa sɔn' nni ń li siih binib Uwien ya ńunm. U sɔn' nni ń li tɔkeh binib u'gbɛmɔnmɔnt nɛ, ki la tuuke unisaal ya yɛnfogbɛr ɲɔ *Yesu ya kuum udɔpɔnpɔn bo la juore fɛnm.

Yesu Kristo nɛ yé Uwien ya tuɔm nin u'yɛnfuom

¹⁸ Imɔn, Kristo ya kuum udɔpɔnpɔn bo yé ti-waargbɛr nɛ bà pɛ fɛnm ya sɛn bo, ama tinbi bà Uwien ɲmiɛndeh tɛ nnɔ, tinbi bo ńi yé Uwien ya tuɔm nɛ.

¹⁹ Kimɛ ńi kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye Uwien ye:

«N li gben biyɛnfodɛnb ya yɛnfuom,
kɪ cɛrɛ bibɛnbɛnb ya bɛnm ń juore fɛnm.»

* **1:11** Kolowe yé upii nɛ. † **1:12** Ni kele' migbiirm miɛ ni ki yé Kefasi nɛ. Bi liebe' ki yih wɔn nɛ Pier. Liike San 1:42.

20 Tɔ, uyɛnfodaan ji te la? Yiko ya wɔnwɔknl ji te la? Miniɛm ya nil ji te la uyo wuu nɔ? Uwien wuɔn' ki ye uɛndun ya yɛnfuom yɛ liwaarl nɛ.

21 Kimɛ uɛndun wuu ya nib nin bi'yɛnfuom kɛ ba fre' ki bɛnde' Uwien u'yɛnfuom ni. Nɛn bo nɛ Uwien cɛkre' u'yɛnm wɔ n' cɛre binib bɔ teke' Kristo ki jin' nnɔ n' nɛmɛre k' nɛ tiwaargbɛr tɔ ti kpaandɛh tɔ ki tɔkeh binib nnɔ bo.

22 *Sufmbɛ nuunh bɛ n' lɛ miyɔkm ya bont nɛ, nɛ Grɛkmbɛ nuunh miyɛnfuom.

23 Ama tinbi tɔkeh binib bi kɛr' Kristo udɔpɔnpɔn bo ma nnɔ ya gbɛr nɛ. Tɔ yɛ tigbɛr tɔ cɔkreh *Sufmbɛ nɛ, ki yɛ tiwaargbɛr bɔ nɔ yɛ *Sufmbɛ bo.

24 Ama Kristo yɛ Uwien ya tuɔm nin u'yɛnfuom nɛ binib bɔ Uwien yin' bɛ nnɔ bo; *Sufmbɛ nin bɔ nɔ yɛ *Sufmbɛ kɛ.

25 Kimɛ binib yih Uwien ya tuonl lɔ liwaartuonl nnɔ cɛn' unisaal ya yɛnfotuonl, nɛ u'jiint mɔ nɛmɔbɛ mituɔm ki cɛn' unisaal ya tuɔm.

26 N'yaabɛ, tiɛrɛ mɛn Uwien yin' nɛ ki laa' ni yɛ bidɛnb bɔ. Unisaal bo ni'ni biyɛnfodɛnb nin inigbɛngbɛng nɔ yɛbɛ, nɛ ba yɛ idɛn yɔ nɛmɔbɛ mituɔm yaab mɔ nɔ yɛbɛ.

27 Ama binib likɛh bɔ ki tɛh ba bɛn niba nnɔ, Uwien gɛndɛ' bɛn nɛ wɔ n' jin bi yih bɔ biyɛnfodɛnb nnɔ ifɛ, ki gɛndɛ' bi yih bɔ ijiin nnɔ wɔ n' jin bi yih bɔ bifɛfaab nnɔ ifɛ.

28 Binib likɛh bɔ ki tɛh ba nɛmɔbɛ pukm uɛndun ni ki yindɛh bɛ, ki yih bɛ fɛnm nnɔ, Uwien gɛndɛ' bɛn nɛ, ki tien' binib likɛh bɔ ki tɛh bi nɛmɔbɛ mipukm nnɔ fɛnm.

29 U tien' nnɔ ɲɔ uba la li jɛbnh u'ba wɔn Uwien ya nun bɔ nɛ.

30 Wɔn nɛ taan' ninbi nin *Yesu Kristo, ki cɛrɛ' Kristo yɛ ti'bo miyɛnfuom. Wɔn Kristo bo nɛ u bɔ' tɛ bigbɛmɔ̀ndɛnb, ki gɛ̀ndɛ' tɛ tɪ li yɛ u'yaab, ki dɛ' tɛ ki wiɛ'.

31 Nɛn bo, nɪ te tɛn nà kɛle' *Uwien ya gbɔ̀nku ni nnɔ nɛ. Nɪ kɛle' ki ye: «Unil ye wɔ́ n wuɔn u'ba la, wɔ́ n wuɔn u'ba Yonbdaan bo.»

2

Pɔl tɔ̀keh binib bi kpɛ' Kristo udɔ̀pɔ̀npɔ̀n bo ma nnɔ ya gbɛr

1 N'yaabɛ, min mɔ̀nɔ̀n là baa' ni'saan ma nnɔ, ma baa' nin inɔ̀bon yà ya ciim faa, ka baa' nin binib ya yɛnfuom n lá tɔ̀ke nɛ Uwien ya bonbɔ̀lkaar ya gbɛr,

2 kime ma là jɛke' n tɔ̀ke nɛ gbɛr tuba ki kɛndɛ' *Yesu Kristo ya gbɛr, wɔn wà bi kpɛ' wɔ udɔ̀pɔ̀npɔ̀n bo nnɔ ya gbɛr.

3 N là te ni'saan ma nnɔ n là yɛ ujiin nɛ, ki fɛnge, nɛ n'gbɛnɛnt ɲɔh pepebu.

4 N là te ni'saan ma nnɔ, na yɛ n là bɛn milenm nɛ bii n là taa' miyɛnfuom nɛ ki wɔkn' nɛ bii ki tɔ̀ke' nɛ tigbɛmɔ̀nmɔ̀nt nnɔ. Ama *Mifuoɲaanm nɛ wɔngɛh mi'tuɔm n teh nà kɛ nnɔ ni,

5 ɲɔ ni'tekjim la li pɛ binib ya yɛnfuom bo ama mɛ́ n li pɛ Uwien ya tuɔm bo.

Uwien ya yɛnfuom

6 Tɔ, ti nín wɔknh Kristo yaab bà tien' binicekrkaab mitekjim ni nnɔ miyɛnfuom nɛ. Na yɛ uɲɛndun wuu ya yɛnfuom, ka yɛ bà ɲmɔbe

mituom unɛndun bo ya yɛnfuom mɔ, kimɛ bi gben' bi'gber.

⁷ Tinbi tɔkeh Uwien ya yɛnfuom ya gber nɛ. Tù yé tigberɔlkaar tà là juore' ki buɔ nɛ. Kí yaan Uwien ní ñɛn unɛndun wuu nnɔ u là juɔ' ki bonde' miyɛnfuom bugben wɔ ní de tɛ ukpɛɛke nɛ.

⁸ Bà ñmɔbe mituom unɛndun wuu bo ya uba mɔnɔn ña bɛnde' miyɛnfuom nnɔ. Kimɛ bi bi bɛnde' mɛ la, ba bi kpɛ' Yonbdaan ukpɛɛke ya daan udɔpɔnɔn bo.

⁹ Ama ní te tɛn nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nɛ. Ní kele' ki ye:

«Uwien bonde' nà ki ble' bà yíe wɔ nnɔ,

nil ya nunbu ña tuun' ni'bo,

u'tubl ña cii' ni'bó,

wa li maale' ni'bó mɔnɔn.»

¹⁰ U cère Mifuoñaanm kpiire' nɛn nɛ ki wuɔn' tinbi. Kimɛ mí likeh ki lenh nibonn ke nɛ, haali tigber tà te Uwien ya fɛl bo mɔnɔn.

¹¹ Na yé unisaal baba ña ní la, ñmɛ li fre kí bɛnde nà te u'fɛl bo? Nnɔ nɛ *Uwien ya Fuoñaanm baba ña ní la, uba ña bɛn nà te Uwien ya fɛl bo.

¹² Tinbi wɔn, ta maaleh tɛn unɛndun ya nib maaleh ma bo, ama Uwien nɛ de' tɛ *u'Fuoñaanm ñɔ tí fre kí bɛnde u punh tɛ bupaabu bùa nnɔ.

¹³ Ti lienh nibonn nà bo nɔ, ta taah nisaal ya yɛnfuom ya ñɔbon ki lienh. Ama ti lienh *Uwien ya Fuoñaanm ye tí len inñɔbon yà nɛ. Ti teh nnɔ ma nnɔ ti taah inñɔbon yà ñɛh ní *Uwien ya Fuoñaanm saan nɛ ki wɔknh binib bà *Uwien ya Fuoñaanm

te bi'ni*.

¹⁴ Unil wà ηmɔbe inisaalyɛnmaale baba ηa rí fre kí teke *Uwien ya Fuoñaanm ya gber. Wɔn bo tù yé tiwaargber nɛ, nɛ wa rí fre kí cii tu'tingi, kimɛ *Uwien ya Fuoñaanm nɛ cèreh binib bɛndeh tù.

¹⁵ Ama wà ηmɔbe *Uwien ya Fuoñaanm wɔn li fre kí bɛnde tibont kɛ ya tingi, nɛ uba ηa rí fre kí bɛnde udaan ya yɛnmaale.

¹⁶ Ní te tɛn nà kɛle' *Uwien ya gbɔnku ni nɛ. Ní kɛle' ki ye:

«ηmɛ bɛn Yonbdaan ya yɛnmaale?

ηmɛ li fre kí gbiere wɔ?»

Ama tinbi wɔn, ti ηmɔbe Kristo ya yɛnmaale nɛ.

3

Uwien ya tonsɔnl ya tuonl

¹ N'yaabɛ, ma fre' ki len'* nin nɛ tɛn n bi li len ma nin bà ηmɔbe *Mifuoñaanm nnɔ. Ama n len' nin nɛ tɛn ni yé binib bà pɛ minisaaltetem bo nɛ, ki yé mucɛnfɛndmu Kristo ya sɛn ni.

² N là de' nɛ mibiim nɛ, ma là de' nɛ jier tà kpiɛke, kimɛ na là li fre kí ji tù. Fɛnfɛnnɔ mɔnɔn na lĩ li biɛ kí fre kí ji tù,

³ kimɛ ni laan lĩ biɛ ki pɛ minisaaltetem bo nɛ. Iponponbe nin ikɔnkɔn yà te ni'ni nnɔ nɛ wɔngɛh kí teh ni biɛ ki ηmɔbe minisaaltetem nɛ, ki ηaake kí teh unisaal teh nà baba.

* **2:13** Migbiirm miɛ ya fɔrm ya ciim te bolm mile bo nɛ: *ki wɔknh binib bà Uwien ya Fuoñaanm te bi'ni* bii kí tɔkeh binib Mifuoñaanm ya gber. * **3:1** Liike Itùon 18:1-17.

4 Ni'ni biba lienh ki teh bɛn pɛ Pɔl bo nɛ, bitɔb lienh ki teh bɛn pɛ Apolos bo ma nnɔ, na pɛ nisaal-tetem bo ninɔ-ɔɔ?

5 Apolos yé bɛ nɛ? Bii min Pɔl yé bɛ nɛ? Ti yé Uwien ya tonsɔnb nɛ. Nɛ kɪ ñɛ tinbi bo Uwien cère' ni teke' *Yesu Kristo ki jin'. Ti'ni wà kɛ sɔn' Yonbdaan de' wɔ lituonl là nɛ.

6 Min Pɔl caan' busubu nɛ, nɛ Apolos jɔke' bù miñunm, ama Uwien nɛ cèreh bù kpïenh.

7 Nɛn bo, wà caakeh nin wà jɔknh miñunm kɛ ɲa yé niba, ama Uwien wà cèreh nɪ kpïenh nnɔ nɛ yé niba.

8 Wà caakeh nin wà jɔknh kɛ te miba nɛ, nɛ wà kɛ li lɛ u'suul u'tiema tuonl bo nɛ.

9 Kimɛ ti tɛ ki sɔnh Uwien ya tuonl nɛ†. Ni te tɛn Uwien ya kpàabu nɛ, ki te tɛn Uwien ya duku mɔ.

10 Uwien nɛ de' nni bupaabu ki cère' n yé udumɛciɛn wà ɲmɔbe miyɛnfuom, ki pu' kuduku ya tɛnpuul, nɛ uba ji ɲuɔndeh. Ama unil kɛ ɲ liike u'yul bo nin u ɲuɔndeh ma bo.

11 Kimɛ uba ɲa ji li fre kɪ pu tɛnputɔl ki kɛnde' là te nnɔ bo; lɛn si: *Yesu Kristo.

12 Uba li fre kɪ taa miñɔkm bii ilike ya kur bii itɛn yà mɔn ki ɲmɔbe kudaaku kɪ ɲuɔn litɛnpuul nnɔ bo. Utɔ mɔ li fre kɪ taa idɔ bii timuɔr bii ikɛk kɪ caan litɛnpuul nnɔ bo.

13 Unil kɛ ya tuonl lá li ñɛ upaan bo Uwien li bu binib tibuur lidaali là nnɔ nɛ. Kimɛ ni'daali li baa nin umu nɛ. Umu nnɔ nɛ li bikn wà kɛ ya tuonl kɪ wuɔn li yé là ba.

14 Wà kɛ mu ɲa wɪn' u ɲuɔn' nà litɛnpuul nnɔ bo la, u li lɛ u'tuonl ya suul.

† 3:9 Bi li fre lebre ti tɛ ki sɔnh Uwien ya tuonl kɪ ye tinbi nin Uwien tɛ ki sɔnh u'tuonl mɔ.

15 Wà kɛ umu wɪn' u ŋuɔn' nà la, u'tuonl juore' fɛnm nɛ. Wɔn bugbɛn nɪn li ŋmɛrɛ ama u li te tɛn unil wà càare' umu ni nɛ ki ŋmɛrɛ'.

16 Na bɛn ki ye ni yé Uwien ya duku nɛ, nɛ *u'Fuoñaanm te ni'ni-ii?

17 Unil bere' Uwien ya duku la, Uwien li gben udaan ya gber nɛ, kime kù yé wɔn Uwien ya tiɛma duku nɛ‡, nɛ ninbi nɛ yé kuduku bugbɛn.

18 Uba la lɛrɛh u'ba. Unil te ni'ni ki yih u'ba uyɛnfodaan tɛn uɛɛndun wuu ni ya nib maaleh ma bo la, wɔ rí kpiɛ kí tien u'ba uwaar ŋɔ kí mɔnbe kí li yé uyɛnfodaan.

19 Kime uɛɛndun wuu ya yɛnfuom yé liwaarl nɛ Uwien bo.

Ni te tɛn nà kele' *Uwien ya gbɔnku ni nɛ. Ni kele' ki ye:

«U taah biyɛnfodɛnb ya cekn nɛ ki coh bɛ.»

20 Ni tí liebe' ki kele' ki ye:

«Yonbdaan bɛn biyɛnfodɛnb ya yɛnmaale.

U bɛn ki ye ya yé bonn.»

21 Nɛn bo, uba ji la ŋmɔbe gbengt kí ye wɔn pɛ wuɔ bo bii wuɔ bo, kime nibonn kɛ yé u'yaann nɛ.

22 Min Pɔl bii Apolos bii Pier§ bii uɛɛndun wuu bii limiɛl bii mikuum nin tibont tà te fɛnfɛnnɔ nɔ, haali nin tà we ní nnɔ, ninbi si ni'kɛ.

23 Ama ni'mɔ yé Kristo yaab nɛ, nɛ Kristo mɔ yé Uwien yɔ.

4

Pɔl nin Korɛnt yaab ya gber

‡ 3:17 Bi li fre kí lɛbre kù yé wɔn Uwien ya tiɛma duku nɛ kí ye kù yé kuñaanku mɔ. § 3:22 Liike 1:12.

¹ Nɛn bo, unil kɛ rí li bɛn kɪ ye ti yé Kristo ya tonsɔnb nɛ, ki yé binib bà Uwien taa' u'gbɛbɔlkaar kɛ ya bol ki ŋukn' tɛ tí taa tù kɪ tɔke binib.

² Tɔ, ni bɛn ki ye bi de' unil lituonl la, nĩ kɛ wɔ rí sɔn lè ni'donbó nɛ.

³ Min wɔn, ninbi nɛ li biin nni bii tibuur ya nib mɔnɔn nɛ li biin nni la, n'baka ŋa kɛ len. Min nin n'yul ŋa biindeh n'ba.

⁴ Imɔn, n'yɛnmaale ŋa jɛndeh nni niba bo, ama na yé nɛn nɛ wɔngɛh ki teh n cuube Uwien ya nun bó. Yonbdaan nɛ yé wà buh nni tibuur.

⁵ Nɛn bo, la ci mɛn kɪ bu buur tu'daali ŋa laan baa. Guure mɛn Yonbdaan rí baa kɪ bu tibuur. Wɔn nɛ li nɛn tibont tà buɔ licinɛunl ni upaan bo, kɪ kpiire iyɛnmaale yà te unil kɛ ya fɛl bo kɪ wuɔn. Nɛn saan nɛ unil kɛ li lɛ u kɛ kupɛnɛku kùà Uwien saan.

⁶ N'yaabɛ, n len' nà nɔ, n taa' min nin Apolos ya gɛr nɛ kunɛnnɛnku rí gbierɛ nɛ, ní tɛkn ti ya taal ni ŋɔ ki la teh niba ki tí gɛbreh nà kele'. Ni la li ŋmɔbe gbengt ki teh ni pɛ uba bo nɛ, ki nɛn utɔ.

⁷ Bɛ wuɔn' ki ye a cɛn' bitɔb-i? A ŋmɔbe ba ŋɔ Uwien ŋa de' ŋɛ nɛ? Uwien nɛ de' ŋɛ nɛ la, bɛ tien' a ji ŋmɔbe tigbengt tɛn uba ŋa de' ŋɛ nɛ?

⁸ Ni laa' ni yíe nà kɛ ŋɔ-a! Ni ji yé bifàadɛnb nɛ-a, ki kɛnde' bi'berb nɛ tinbi juore' fɛnm-a! Imɔn, n bi yíe ní mɔnbe kɪ li yé biberb nɛ, ŋɔ tí'mɔ rí tɛbn nɛ kɪ li yé biberb.

⁹ Kimɛ, min bo, nĩ naan Uwien tien' tinbi Yesu ya tondb, binigbaarkaab nɛ. Ti te tɛn binib bà bi bun' bɛ tibuur ki ye bi kɛ mikuum nɛ. Imɔn, ti yé tilaar ya bonn nɛ unɛndun wuu ni. Uwien ya tondb nin binib kɛ lɛh tɛ nɛ.

10 Kristo bo, tinbi te tɛn iwaar nɛ, nɛ ninbi yɛ biyɛnfodɛnb kɪ n̄ɛ ni yɛ Kristo yaab ma nnɔ bo-a! Tinbi yɛ ijiin nɛ, nɛ ninbi yɛ bifɛfaab. Bi kpiɛkreh ninbi nɛ ki yuɔndeh tinbi.

11 Mikɔnm nin uñuñun ɲmɔbe tɛ, haali nin fɛnfɛnnɔ wuɔ. Ta ɲmɔbe wɛngolkaar. Binib n̄ih tɛ, ta ɲmɔbe ti kɔ nà.

12 Ti jɛndeh ki sɔnh itɔon nɛ ki jinh ti'nɔjɛ bo. Bi sukreh tɛ, nɛ ti teh «Uwien n̄ tien bɛ u'mɔnm.» Bi jɛndeh tɛ, nɛ ti tuonh ijɛnd nnɔ.

13 Bi lienh ki saah tɛ, nɛ ti duɔndeh bi'yɛnm. Bi likeh tɛ tɛn ti yɛ tinagbokmuɔr nɛ uɲɛndun wuu ni, ki likeh tɛ tɛn ti yɛ tijɔknt ya bonn nɛ unil kɛ bo haali nin fɛnfɛnnɔ.

14 Ma kɛle' tigbɛr bugbɛn n̄ jin nɛ ifɛ, ama n nuunh n̄ pekre nɛ n̄ kpiɛn usɛn nɛ, kimɛ ni te tɛn n'tiɛma bumu nɛ, nɛ n yɛ nɛ.

15 Kimɛ ni ɲmɔbe biwɔnwɔknb itur piik mɔnɔn Kristo ya sɛn ni la, ni'baa te uba nɛ. Min nɛ yɛ ni'baa, kimɛ min nɛ tɔke' nɛ tigbɛmɔnmɔnt nɛ ni teke' *Yesu Kristo ki jin'.

16 Nɛn bo nɛ n gbáanh nɛ, n̄ tɛkn n'taal ni Kristo ya sɛn ni.

17 Nɛn bo nɛ n sɔn' Timote ni'saan. U sɔnh Yonbdaan ya tuonl ni'donbɔ nɛ. N yɛ wɔ tɛn n'tiɛma buk nɛ. U li tiɛre nɛ n fuobe ma bo Kristo ya sɛn ni. N wɔknh nɛn nɛ ni'kɛ saan Kristo ya táan kɛ ni.

18 Ni'ni biba là maaleh ki teh ma ji li baa ni'saan nɛ. Nɛn nɛ cɛre' bi gbɛngreh bi'ba.

19 Ama Yonbdaan tuo' la, n li baa ni'saan na n̄ taande. Binib bà gbɛngreh bi'ba nnɔ n lá baa' la, na yɛ n li tukn bi'lenm baba bo nɛ, n li tukn kɪ liike

bi'tuom mɔ kpɛ ma bo nɛ.

²⁰ Kimɛ Uwien ya bɛl ɲa yɛ lenm ya gbɛr, li yɛ mituom ya gbɛr nɛ.

²¹ Tɔ, ni cinbe ki yɛ ba? Ni yɛ ɲ baa ni'saan nin iningbɛn nɛ bii ɲ baa kɪ li ɲmɔbe miyɛm nin uyɛnduɔn nɛ?

5

Pɔl kɔnh nin Korɛnt yaab lisɔnsɔndl bo

¹ Tɔ, bi lienh ni'kɛ saan ki teh uba te ni'ni ki teh lisɔnsɔndl liba ya bol. Bi lienh ki teh udaan diere' u'baa ya po nɛ. Haali binib bɔ ɲa pɛ Uwien ya sɛn bo mɔnɔn ɲa teh li ya sɔnsɔndl.

² Nin nɛn kɛ nɛ ni biɛ ki ɲmɔbe tigbengt-a! Ni bi li te tɛn ni kɛ mikuum nɛ, kɪ ɲɛn udaan wɔ tien' ni ya bonn ni'ni.

³ Min ɲa te nin nɛ. Nin nɛ kɛ n likeh ki lenh nɔ kɛ teh ni'ni. Nɛn bo, n bun' udaan wɔ tien' ni ya bonn tibuur n bi te nin nɛ la, n li bu wɔ ma bo ɲɔ.

⁴ Nɪ taan litaanl Yonbdaan *Yesu ya yel bo. Ni taan' la, n'yɛnmaale li te nin nɛ, Yonbdaan *Yesu ya tuom mɔ te nin nɛ,

⁵ nɪ taa udaan kɪ cɛbe *Satan* wɔ ɲ ji ijɛnd u'gbɛn ni ɲɔ u'naank ɲ ɲmɛre lidaali lɔ Yonbdaan li bu binib tibuur nnɔ.

⁶ Ni gbengreh ni'ba nɔ bo nnɔ ɲa mɔn. Na bɛn ki ye bi bun' kpɔnɔyom, ki taa' kpɔnɔ ya ɲɔke waamu ki tien' len la, kpɔnɔ nnɔ kɛ nuuleh nɛ-ɛɛ?

⁷ Nɛn mɛn ibiɛre yɔ te ni'ni kɪ wiɛ tɛn bi wiɛnh ma kpɔnɔ ya ɲɔke wɔ saa', ki la li ɲmɔbe jɔknt, kɪ li

* **5:5** Pɔl ye bɛ ɲ taa udaan kɪ cɛbe Satan ma nnɔ u ye wɔ ɲ ye bɛ ɲ ɲɔre udaan bi'cekl ni nɛ.

te tɛn kpɔnɔyom mà bi bun' mà mifɛnfɛnm ka tien' ñake mi'ni. Ni mɔnbe ki te tɛn kpɔnɔ wà ɲa ɲmɔbe ñake nɛ. Kimɛ Kristo wà yé ti'Pak ya Pebuk nnɔ là taa' u'ba ki tien' lituɔrl ki de' Uwien, ti'tùonbiɛɛ bo nɛ.

⁸ Nɛn bo, ti'tetem kɛ ni, cère mɛn tí li jeleh kuna-cenku, kí la li ɲmɔbe biɛɛre iba nin itɔ. Lisɔnsɔndl nin ibiɛɛre kɛ ya bol te tɛn kpɔnɔ ya ñake nɛ. Ama tí li jeleh nin iyɛnmaalmɔnmɔn nin tigbɛmɔnt. Nɛn nɛ te tɛn kpɔnɔ wà ɲa ɲmɔbe ñake.

⁹ Tɔ, n là kele' n'gbɔnku ni ki ye ni la li ɲmɔbe kánkàan nin isɔnsɔnd.

¹⁰ Ma niireh kutataaku ni uɲɛndun ya nib bà yé isɔnsɔnd nin binunfɔkɔɛnb nin binasub nin bà pɛ ibule bo nnɔ. Ní bi yé bɛn la, ni bi li ñɛ uɲɛndun wuu ni nɛ.

¹¹ N là kele' nà nnɔ ya tingi si: ni la ɲmɔbe kánkàan nin wà yih u'ba Kristo yɔ, ki biɛ ki yé usɔnsɔnd bii ununfɔkɔdaan bii wà pɛ ubul bo bii utɛnfuon bii uɔɛyibl bii unasu nɛ. Ni la taan nin ni ya nitunbu kí ji tijier mɔnɔn.

¹²⁻¹³ Na yé min nɛ li bu kí biin bà ɲa yé Kristo yaab, Uwien nɛ li bu kí biin bɛ. Bà yé Kristo yaab bɛn wɔn, ninbi nɛ li bu kí biin bɛn, kimɛ ní kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Ñɛn mɛn unibiɛɔ ni'ni.»

6

La taah mɛn tɔb ki joh buur

¹ U ɛ sɛn bo nɛ, ni'ni wà kɛ nin u'tɔ laa' tigbɛɛr la, u taah tù ki joh tibuur ya ɔɛnb bà ɲa cuube Uwien saan, bɛ ní tĩ bu tù, ka ní cère Uwien ya nib ní tùɔre tù?

2 Na bɛn ki ye Uwien ya nib nɛ li bu uɲɛndun yaab tibuur-ii? Nĩ yé ninbi nɛ li bu uɲɛndun yaab tibuur la, bɛ tien' na ji li fre kí tùɔre ni'gbɛwawaar-i?

3 Na bɛn ki ye ti li bu Uwien ya tondb tibuur, ki ji niireh nin fɛnfennɔ wuɔ ya gbɛr-ii?

4 Ni laa' tu ya gbɛr ya bol ni'ni la, ni taah binib bà Kristo ya taanl ɲa yíe bi'gbɛr nɛ ki teh ni'buur ya nib.

5 N len' nà nɔ yé ni'fɛ nɛ. Yɛnfodaan uba mɔnɔn ɲa te ninbi Kristo yaab ni kí li freh ki tùɔreh tigbɛr ni'ni-ii?

6 Bɛ tien' ni'ni wà nin u'tɔ laa' tigbɛr la, u taah tù ki joh tibuur ya dɛnb bà ɲa teke' Kristo ki jin' saan ki tĩ buh tù?

7 Imɔn, ni taah tɔb ki joh tibuur ma nnɔ, nĩ wuɔn' ki ye na kpɛn' sɛn nɛ. Na bi kpɛ unil tien' nɛ nà bre la, ní tuo-oo? Bii u jin' ni'bonn la, ní dāan wɔ-ɔɔ?

8 Ama ninbi nɛ teh binitɔb nà bre, ki jinh ki pendeh bɛ, nɛ bi yé ni'yaab nɛ.

9 Na bɛn ki ye binib bà ya tetem ɲa cuube ɲa ní kɔ Uwien ya bɛl ni-ii? La lɛreh mɛn ni'ba. Isɔnsɔnd nin bà pɛ ibule bo nin binaɲmaab nin bijɛb bà taah bi'tɔb ki teh bipiib ki duɔndeh nin bɛ

10 nin binasub nin binunfɔkdɛnb nin bidɛyib nin bitɛnfuonb nin bà fiɛnh bi'tɔb ya bont nnɔ ɲa ní kɔ Uwien ya bɛl ni.

11 Ni là te nnɔ nɛ, ni'kɛ ɲa ní mɔnɔn la, ama Uwien sii' ki lùore' nɛ ki bore' nɛ ki tien' u'yaab ki bù' nɛ bigbɛmòndɛnb, Yonbdaan *Yesu Kristo ya yel bo nin wɔn ti'Wien ya Fuoñaanm bo.

Li teh mɛn nà li kpiɛkreh Uwien

12 «Niba ɲa yé n'bo kuɔl*.» Ní yé im̀̀n nɛ, ama na yé ní'kɛ nɛ yé n'bo nibonm̀̀nɛm̀̀nɛ. «Niba ɲa yé n'bo kuɔl.» Ní yé im̀̀n nɛ, ama min ɲa ń taa n'ba kí tien niba ya yonb.

13 «Tijier bo nɛ kupuoku te, kupuoku bo nɛ tijier m̀̀o te.» T̀̀o, Uwien li c̀̀ere ní'kɛ nile ń gben. Ama tigbenɛnt tun ɲa te ki de' s̀̀ons̀̀ndl, t̀̀u te ki de' Yonbdaan nɛ, nɛ Yonbdaan m̀̀o te ki de' tigbenɛnt.

14 Nɛ Uwien wà c̀̀ere' Yonbdaan m̀̀ekre' bitɛnkpiib ni ǹ̀nɔ li c̀̀ere u'tuɔm bo ti'm̀̀o ń m̀̀ekre.

15 Na bɛn ki ye ní'gbenɛnt yé Kristo ya gbenɛnbɛl nɛ-ɛɛ? N taa n'gbenɛnt tà yé Kristo ya gbenɛnbɛl ǹ̀nɔ kí tien ujenkpend ya gbenɛnbɛl-ii? Ma ń tien ǹ̀nɔ fiebu.

16 Na bɛn ki ye wà kɛ m̀̀akn' ujenkpend la, ẁ̀on nin ujenkpend ǹ̀nɔ taan' ki tien' tigbenɛnt tuba nɛ-ɛɛ? Kimɛ ń kɛle' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye uje nin upii taan' la, «bɛn bile ǹ̀nɔ taan' ki tien' unibaab nɛ.»

17 Ama wà kɛ taan' nin Yonbdaan la, ẁ̀on nin Yonbdaan ya yɛnm taan' ki tien' miyɛnm miba nɛ.

18 Wiɛ mɛn lis̀̀ns̀̀ndl. Unil teh ibiɛrt̀̀o la, na likeh u'gbenɛnt. Ama u teh lis̀̀ns̀̀ndl la, u teh u'tiɛma gbenɛnt nɛ ibiɛre.

19 Na bɛn ki ye ní'gbenɛnt yé *Mifuoɲaanm ya duku nɛ-ɛɛ? Uwien nɛ de' nɛ m̀̀è, nɛ m̀̀i te ní'ni. Nɛn bo na ji si niba.

20 Kimɛ Uwien nɛ p̀̀ɛn' ki ńɛn' nɛ ti'yonbt ni. Nɛn bo, ní li taah ní'gbenɛnt ki s̀̀onh it̀̀uon yà kpiɛkreh ẁ̀on Uwien.

* **6:12** *Niba ɲa yé n'bo kuɔl* yé mikpenjenm nɛ Korɛnt yaab là p̀̀oh m̀̀è.

7

Upii nin yiko ya gber

¹ Tɔ, tí ji ní liike men ni kele' nni kugbɔnku tigber tà bo nnɔ. Ní mɔn uje ní li coh u'ba upii bo ne*.

² Ama linaɲmaal ya p̄ienm bo, je ke je ní li ηmɔbe u'po, pii ke pii mɔ ní li ηmɔbe u'ce.

³ Uje ya menku kɔn' u'po ni la, na kpe u'po ní yie. Upii mɔ ya menku kɔn' u'ce ni la, na kpe u'ce mɔ ní yie.

⁴ Upii ηa si u'tiema gbenent, u'ce ne si tũ. Uje mɔ ηa si u'tiema gbenent, u'po ne si tũ.

⁵ Uba la yie kí ye wa ní duɔn nin u'tɔ. Ní yé ni lá yie ní le libɔnl kí kàare ne la, ní kpie kí len kí cii tɔb bó, kí laan dàan waamu. Ama ní liebe kí tũkre kí li fuobe upii nin u'ce fuobe nin tɔb ma bo. Nnɔ ηa ní la, *Satan li biike ne, kí ñe na ní fre kí cuo ni'ba ma nnɔ bo.

⁶ N len' nà nɔ ηa yé wɔbl. N de' ne usen ni yie la, ní li teh nnɔ ne.

⁷ N bi yie unil ke ní li te ten min ne†, ama Uwien de' unil ke u'tiema paabu ne. U de' uba buu ya paabu ne, ki de' utɔ mɔ buu ya paabu.

⁸ N tɔkeh ijekpɔk nin ipiikpɔk nin bikropiib ne ki teh ní mɔn be ní juore kí li te ten min ne.

⁹ Ama ba ní fre kí cuo bi'ba la, bijeb ní kuɔn bipiib, bipiib mɔ ní kun ticɛr. Kime bijeb kuɔn' bipiib, bipiib mɔ kun' ticɛr la, nen tu nin upii ya menku ní li ηmɔbe uje u wɔlnh bii uje ya menku ní li ηmɔbe upii u'mɔ wɔlnh.

* **7:1** Ní mɔn uje ní li coh u'ba upii bo ne. Biba maaleh ki teh Korɛnt yaab ne len' i ya ñobon. † **7:7** Pɔl ye u bi yie unil ke ní li te ten wɔn ma nnɔ u ye wɔ ní ye u bi yie unil ke ní juore kí li yé lijekpɔkl ten wɔn ne.

¹⁰ Piicieɓ nin bipiib bà ηmɔbe ciɛbɛ, n li tɔke nɛ nà nɔ yé ni'bo liwɔɓl nɛ. Nà ñɛn' min saan, Yonbdaan nɛ ye nnɔ: Upii la fii u'cɛ saan.

¹¹ Upii fii' u'cɛ saan la, u la liɛbe kí kun cɛr bii wɔ rí liɛbɛ kí taan u'cɛ buñɔbu. Ujɛ mɔ la ηɔre u'po.

¹² Bà sɛn' nnɔ, na yé Yonbdaan nɛ tɔkeh bɛ, min nin n'yul nɛ tɔkeh bɛ. Ní yé ujɛ yé Kristo yɔ ηɔ u'po ηa yé Kristo yɔ ki tuo' ki ye u li te nin wɔ la, u la ηɔre upii nnɔ.

¹³ Upii mɔ yé Kristo yɔ ηɔ u'cɛ ηa yé Kristo yɔ ki tuo' ki ye u li te nin wɔ la, u la fii u'cɛ nnɔ saan.

¹⁴ Kimɛ ujɛ ηa yé Kristo yɔ ηɔ u'po yé Kristo yɔ la, u'po nnɔ bo Uwien li tien wɔ tɛn u yé u'yɔ nɛ. Upii mɔ ηa yé Kristo yɔ ηɔ u'cɛ yé Kristo yɔ la, u'cɛ nnɔ bo Uwien li tien wɔ tɛn u yé u'yɔ nɛ. Na bi te nnɔ la, bi'bumu bi li yé bà yé tijɔknt Uwien ya nun bó ya bumu nɛ, ama mù ji yé bà ηa yé jɔknt Uwien ya nun bó yaamu nɛ.

¹⁵ Ama ujɛ wà ηa yé Kristo yɔ yíe wɔ rí wiɛ u'po bii upii wà ηa yé Kristo yɔ yíe wɔ rí fii u'cɛ saan la, u li fre kí tien u yíe ma. U ya yo wà yé Kristo yɔ nin wà ηa yé Kristo yɔ nnɔ ηa ji te gɓɛr. Uwien ηa yin' nɛ ní li ηmɔbe uyenduɔn nɛ-ɛɛ?

¹⁶ Upii, sin bo a'cɛ bi li ηmɛre la, a bɛn-ii? Ujɛ, sin bo a'po bi li ηmɛre la, a bɛn-ii?

Uba la nuunh wɔ rí lèbre Uwien sien' wɔ ma bo

¹⁷ Nɛn ñɛn' len la, Yonbdaan sien' unil kɛ ma bo la, wɔ rí li fuobe nnɔ. Uwien yin' unil kɛ ki laa' u se usensien wà la, wɔ rí juore kí li se wun ni. N tɔkeh nɛn nɛ Kristo ya táan kɛ ni.

18 Uwien yin' unil ki laa' u jie' u'punl ɲɔ la, u la li buɔh binib la bɛnde kí ye u jie'. U yin' wà mɔ ki laa' wa jie' u'punl la, u la ji ní jie.

19 Unil jie' u'punl bii wa jie' la, nà yé nɛn nɛ yé nibonmànn. Ama Uwien ya wɔb ya bom nɛ yé nibonmànn.

20 Uwien yin' unil kɛ ki laa' u se usensien wà la, wɔ ní juore kí li se wun ni.

21 Uwien yin' ɲɛ ki laa' a yé uyonb la, la cère nɛ ní li wi ɲɛ. Ama a laa' usen á fre kí ɲɛ tiyonbt nnɔ ni la, la cère nè ní ɲmɛre ɲɛ.

22 Kimɛ Yonbdaan yin' unil ki laa' u te tiyonbt ni la, u ɲɛn' udaan ibiere ya yonbt ni nɛ, u ji yé u'ɔ nɛ. Nnɔ nɛ Yonbdaan tí yin' wà mɔ ki laa' wa te yonbt ni la, u ji yé Kristo ya yonb nɛ.

23 Uwien nɛ pèn' ki ɲɛn' ni'kɛ ti'yonbt ni. Nɛn bo, la ji ní li yé mɛn nib ya yonbe.

24 Tɔ, n'yaabɛ, Uwien yin' wà kɛ ki laa' u se usensien wà la, wɔ ní juore kí li se wun wɔn Uwien ya nun bó.

Bà ɲa kuɔn' piib nin bà ɲa kun' cɛr ya gɛr

25 Bà ɲa kuɔn' piib nin bà ɲa kun' cɛr bɛn wɔn, ma ɲmɔbe Yonbdaan ya mɛsɛn ní wuɔn bɛ. Ama n li tɔke bɛ n maaleh ma bo nɛ, kimɛ n yé unil wà Yonbdaan muɔ' nni ki cère' n kpɛ bɛ ní li du n'bo nɛ.

26 Ti jinh ijɛnd yà fɛnfɛnnɔ nɔ bo, n maale' ki ye ní mɔn wà kɛ ní juore kí li te tɛn u te ma bo nɛ.

27 A ɲmɔbe upii la, la li nuunh sin nin wɔn ní gbiire. ɲa laan ɲmɔbe pii la, ji la li nuunh á kuɔn.

28 Ama a ye á kuɔn upii la, na yé biere. Kijɛfɛnbuk mɔ ye kè ní kun ticɛr la, na yé biere. Bà

kuɔn' bipiib nin bà kun' ticɛr li lɛ ijɛnd bi'fuobm ni. Ma yíe ijɛnd nnɔ́ rí tu bɛ nɛ cère n len' nnɔ́.

²⁹ N'yaabɛ, n yíe rí len ná sɔ: uyo wà s'ien' nnɔ́ ɲa ji yɛbe. Nɛn bo, kí ñɛ fɛnfɛnnɔ́ kí li joh wà ɲmɔbe upii la, wɔ́ rí tien tɛn wa ɲmɔbe,

³⁰ wà muɔh la, wɔ́ rí tien tɛn wa muɔh, wà poknh la, wɔ́ rí tien tɛn wa poknh, wà daanh tibont la, wɔ́ rí tien tɛn wɔn ɲa si tibont nnɔ́,

³¹ wà jondeh uɲɛndun ni ya bont bo la, wɔ́ rí tien tɛn wa cinbe ki jondeh tu'bo, kimɛ uɲɛndun wuu nɔ́ ji te ma bo nnɔ́ wa ji li wuɔke.

³² Ma yíe niba rí li wiɛbe nɛ. Wà ɲa ɲmɔbe pii ya nun mɔ́n Yonbdaan ya tòn bo nɛ. U'nun mɔ́n u li tien ma bo ɲɔ́ Yonbdaan ya yɛnm rí li sɔnge u'bo nɛ.

³³ Ama wà ɲmɔbe upii ya nun mɔ́n u li fuobe ma bo uɲɛndun wuu ni nɛ. U'nun mɔ́n u li tien ma bo ɲɔ́ u'po ya yɛnm rí li sɔnge u'bo nɛ,

³⁴ nɛ u'yɛnmaale gbiire' mile. Upii wà ɲa ɲmɔbe cɛ nin kijɛfɛnbuk ya nun mɔ́n Yonbdaan ya tòn bo nɛ, ki nuunh bi'yɛnmaale nin bi'fɛl kɛ rí li te ki de' Yonbdaan. Ama upii wà ɲmɔbe cɛ ya nun mɔ́n u li fuobe uɲɛndun wuu ni ma bo nɛ, nɛ u'nun mɔ́n u li tien ma bo ɲɔ́ u'cɛ ya yɛnm rí li sɔnge u'bo.

³⁵ N len' nnɔ́ ki nuunh ni'tiɛma mɔnm nɛ, ma nuunh rí de nɛ wɔbl. Ama n nuunh ní li teh ná mɔn ki dɛkre' nɛ, kí taa ní'ba kí de Yonbdaan kí li te ki de' wɔn baba.

³⁶ ‡ Ní yé unil ɲmɔbe kijɛkpeng u'mɛnku te ki'ni ní tí kɛnde', wà yíe wɔ́ rí saa kè kí jin kè fɛ, ki yíe

‡ **7:36** Migbiirm 36 kí tí baa 38 ya gber ya ciim te bolm mile bo nɛ. Biba maaleh ki teh migbiirm bugbɛn lienh wà ɲmɔbe kijɛkpeng ya gber nɛ. Bitɔb maaleh ki teh mí lienh bibaa wà ɲmɔbe bisɛ ka yíe wɔ́ rí gèbre cɛr ya kunm bo nɛ.

nibonn kɛ ní li te ní donbó la, wɔ ní tien nà mɔn u'bo. Bɛ ní kuɔn tɔb. Na yé biere.

³⁷ Ama unil cɛkre' u'yɛnm, uba ɲa wɔbn' wɔ, ki yíe nɛ ki gɛnde' ki ye wɔn nin u'jekpeng ní li te, wa ní mɛ kè fiebu la, u tien' ní mɔn nɛ.

³⁸ Tɔ, wà kuɔn' u'jekpeng la, u tien' ní mɔn nɛ, ama wa juore' lijɛkpɔkl la, u tien' ní mɔn ki cɛn' u bi kuɔn' la.

³⁹ Uyo wà upii ya cɛ laan fuobe la, u yé u'cɛ nɛ. Ujɛ nnɔ tí kpo' la, u li fre kí kun u yíe ujɛ wà, ama ní kpɛ ujɛ nnɔ ní li yé Kristo yɔ nɛ.

⁴⁰ N ya bùol, min maale' ki ye u juore' ka liebe' ki kun' jɛ la, u li ɲmɔbe uyɛnsɔnge ki gbien'. Na yé *Uwien ya Fuoñaanm nɛ pekreh n'mɔ bi?

8

Titɔtuɔrnɔnt ya gber

¹ Tɔ, tí ji ní liike mɛn titɔtuɔrnɔnt ya gber. Tun bo wɔn la, ti bɛn ki ye «tí'kɛ ɲmɔbe mibɛnm nɛ.» Ama mibɛnm cɛreh unil gbengreh u'ba nɛ, nɛ miyíem cɛreh unil kpíenh mitekjim ya sɛn ní.

² Unil maaleh ki teh u bɛn niba la, wa laan bɛnde' ki kpaan' u bi li bɛnde ma bo.

³ Ama wà yíe Uwien la, Uwien bɛn udaan nɛ.

⁴ Tɔ, titɔtuɔrnɔnt ya ɲmɔnm wɔn la, ti bɛn ki ye ibule yà kɛ te uɲɛndun wuu ní nɔ ɲa yé bonn, ki bɛn ki ye niba ɲa te ki kɛnde' Uwien bo.

⁵ Imɔn, tibont te kutaaku nin kitink bo binib taah tù ki teh bí'wien. Imɔn, bɛn bo iwien te ligol nɛ, nɛ yonbɛnb mɔ ligol.

⁶ Ama tinbi bo Uwien te uba nɛ ki yé tí'Baa. Wɔn nɛ ñɛn' tibont kɛ, nɛ wɔn bo nɛ ti fuobe. Yonbdaan

mɔ te uba nɛ. Wɔn si *Yesu Kristo. Kí ñɛ wɔn bo nɛ tibont kɛ te, nɛ ti'mɔ te kí ñɛ wɔn bo nɛ.

⁷ Ama na yé binib kɛ nɛ ηmɔbe mi ya bɛnm. Biba paan' ibule bo ki mɛn' nɛ ki dɔan' yí na laan wuɔke'. Nɛn bo nɛ bi biɛ ki ηmɔnh titɔtuɔrnɔnt la, bi maaleh ki teh tù yé titɔtuɔrnɔnt nɛ. Bi'fɛl ηa co ma nnɔ nɛ bi'yɛnmaale jɛndeh bɛ, nɛ bi maaleh ki teh tù kuɔndeh bɛ tijɔnkt.

⁸ Na yé tijier nɛ li cère tí li yé binib bà cuube Uwien ya nun bó. Ti jin' la, na n' pukn tɛ niba, ta tí jin' mɔ la, na n' kùore tɛ niba.

⁹ Ama ní liike ni'yul bo, ki la cère wà ya tekjim ηa faa n' lu Uwien ya sɛn ni, kí ñɛ ni ηmɔbe usɛn ní li teh tibont tà nnɔ bo.

¹⁰ Kime unil wà ya tekjim ηa faa laa', sin wà ηmɔbe mibɛnm, jinh tijier ibule ya duku ni la, u'mɔ ya fɛl li cúun nɛ wɔ n' li ηmɔnh titɔtuɔrnɔnt ki ciibe.

¹¹ Nnɔ nɛ a'benm nnɔ bo a'tɔ wà ya tekjim ηa faa li bole. Nɛ Kristo kpo' u'mɔ bo nɛ.

¹² Ni teh u'yaab i ya biere ya bol, ki saah bi'yɛnm bi'fɛl ηa co ma nnɔ bo la, ni teh Kristo nɛ ibiere.

¹³ Nɛn bo, n jinh nà li cère n'tɔ n' lu Uwien ya sɛn ni la, ma ji li ji nè fiebu ηɔ ki la cère n'tɔ n' lu Uwien ya sɛn ni.

9

Yesu ya tondb ηmɔbe usɛn wà

¹ Ma si n'ba bi? Ma yé *Yesu ya tond bi? Ma laa' Yonbdaan *Yesu bi? Na yé n sɔn' Yonbdaan ya tùon ma nnɔ nɛ cère' ni yé u'yaab-ii?

² Ma yé *Yesu ya tond binitɔb bo mɔnɔn la, ninbi bo wɔn n yé wɔ nɛ. Kime ni yé Yonbdaan yaab ma nnɔ nɛ yé kudɛku kùa wuɔn' ki ye n yé u'tond.

3 Binib bà biindeh nni nnɔ n li jiin bɛ nà sɔ:

4 Ta ηmɔbe sɛn tí ji kí ñu tí tùon bo bi?

5 Ta ηmɔbe sɛn wà kɛ ní li ηmɔbe upii wà yé Kristo yɔ, kí li tɔke nin wɔ bi? Yɔnbdaan ya tondtɔb nin u'ninjieɓ nin Pier* ηa teh nnɔ nɛ-ɛɛ?

6 Bii min nin Banabas baba nɛ ηa sɔn' tuontɔl la, ta ní ji?

7 U lɛ soja ba nɛ sɔnh sojatuonl ka teknh paaku fiebu? Bii ηmɛ nɛ li caan busubu ka ní mɔ bu'bii? Bii ηmɛ nɛ kpaah tiwɛnt ka ní ñu tu'biim-i?

8 N len' nà nɔ yé unisaal ya yɛnmaale baba nɛ-ɛɛ? Yiko ya gbɔnt ni mɔnɔn nà te nnɔ-ɔɔ?

9 Kimɛ Moyis kele' yiko ya gbɔnt nnɔ ni ki ye: «A taa unɛ u taanh iji la, ηa ní lɔle u'ñɔbu†.» Uwien tuukeh inɛ ya gbɛr nɛ-ɛɛ?

10 Na yé tinbi bo nɛ Uwien cinbe ki len' nnɔ-ɔɔ? Imɔn, tinbi bo nɛ ní kele' nnɔ. Ní kɛ wà kɔn' bukpáabu nin wa gun' bu'ji kɛ ní li daan ki ye wà kɛ li lɛ u ya bó nɛ.

11 Ti cère' ni laa' *Mifuoñaanm ya mɔnm ma nnɔ, ni de' tɛ ni'faal ya niba bó la, ní bre nɛ-ɛɛ?

12 Binitɔb ηmɔbe usɛn bɛ ní teke tibont ni'saan la, ta ηmɔbe usɛn ki cɛn' bɛ-ɛɛ?

Ama tinbi ηa tɔnge' nɛn kɛ, kimɛ ta yíe niba ní pien Kristo ya gbɛmɔnmɔnt ma nnɔ nɛ cère' ta yíe tí li yé uba bo tukl, nɛ ki ηmɔbe sukule nibonn kɛ bo.

13 Na bɛn ki ye binib bà sɔnh itùon Uwien ya duku ya luo bo nnɔ bi'jier ñɛh kuduku nnɔ ya luo bo nɛ-ɛɛ? Nɛ bà mɔ sɔnh itùon Uwien ya ponpuol

* 9:5 Liike 1:12. † 9:9 Israyel yaab là yé bɛ ní gu tibont la, bi taah inɛ nɛ í taanh ki ñɛndeh tibont nnɔ ya bim.

saan nnɔ, mɔ ɲmɔbe bi ya bɔ nɛ binib tukeh tibont tã ki lá dienh Uwien u'ponpuol bo nnɔ ni.

14 Nnɔ nɛ Yonbdaan là de' usen ki ye binib bà kraandeh tigbɛmɔnmɔnt nnɔ, ń li fuobe tun bo.

15 Ama min ɲa tɔnge' i ya sɛn kɛ. Nɛ n kieh kugbɔnku kuu ma nɔ, na yé n nuunh ní de nni n kpɛ ní de nni nà nnɔ nɛ. N kpo' la, ń tu nin uba ń cère ń lúo n jɛbnh n'ba nà bo nnɔ.

16 Kí tɔke binib tigbɛmɔnmɔnt tun wɔn la, na yé ń li jɛbnh n'ba, kimɛ ń yé n'bo liwɔbl nɛ. Ma tɔke' tũ la, ń bre n'bo nɛ.

17 Min nin n'yul nɛ bi cèkre' n'yɛnm ki sɔnh lituonl bugbɛn la, n bi li nuunh lisuul nɛ. Na yé n yíe nɛ ki sɔnh lè. Bi niin' nni nɛ n sɔnh lè, n bi li sɔnh lè ma bo.

18 Nɛn bo, n'suul si ba? N'suul si ń li tɔkeh binib tigbɛmɔnmɔnt tuu ki la nuunh niba nɛ, ki la tuuke n tɔke' binib tigbɛmɔnmɔnt bugbɛn la, n kpɛ bɛ ń de nni tibont tã nnɔ.

19 Ma yé uba ya yonb, ama n taa' n'ba ki tien' binib kɛ ya yonb ɲɔ ń lɛ binib bà yɛbe kí de Kristo nɛ.

20 *Sufmbɛ saan, n teh bi teh ma bo nɛ ɲɔ ń lɛ bɛ kí de Kristo. Imɔn, ma ji te Moyis ya yiko ya wɔbl ni, ama n lá te nin bɛ la, n pɛ bi teh ma bo nɛ ɲɔ ń lɛ bɛ kí de Kristo.

21 Bà ɲa bɛn Moyis ya yiko nnɔ saan mɔ n teh tɛn bɛn nɛ ɲɔ ń lɛ bi'mɔ kí de Kristo. Na yé n kɛnde' *Uwien ya yiko bo nɛ, kimɛ n boh Kristo ya yiko nɛ.

22 Bà ya tekjim ɲa faa' mɔ saan la, n te tɛn bɛn nɛ ɲɔ ń lɛ bi'mɔ kí de Kristo. Nɛn bo, binib kɛ saan n te tɛn bɛn nɛ ɲɔ ń ńikn kí cère bi'ni biba ń ɲmɛre.

²³ Tigbɛmɔnmɔnt bo nɛ n teh nɛn kɛ, ɲɔ n'mɔ ní lɛ n ya bó tu'mɔnm ni.

²⁴ Na bɛn ki ye binib te minɔnsɛnniɛm bo la, bi'kɛ tiinh nɛ, ama unibaab wà li sɛn kí faake nnɔ nɛ li lɛ lisuul-ii? Nɛn bo, ni'kɛ ní li tiinh ki nuunh ní lɛ lisuul.

²⁵ Wà kɛ nuunh wɔ ní niɛ kí sɛn la, u coh u'ba tibont tà yɛbe ni nɛ. U teh nnɔ ɲɔ wɔ ní lɛ lisuul là nnɔ ɲa wuɔkreh. Tinbi wɔn, ti mɔh ki nuunh lisuul là li tuu ki te nɛ.

²⁶ Nɛn bo, min tiinh la, ma ɲaake ki tiinh ka bɛn n joh nà bó, ka te tɛn unɔkuñil wà ñih ka ɲmɔbe u ñih wà.

²⁷ N biendeh n'gbɛnɛnt ki gbiekeh, ki teh n'ba tɛn uyonb ɲɔ min wà tɔkeh bitɔb tigbɛmɔnmɔnt tuu nnɔ, min bugbɛn la lá lúo n ya bó nɛ.

10

La li ɲmɔbe mɛn Israyɛl yaab là ɲmɔbe mitetem mà kupenpelku ni nnɔ

¹ N'yaabɛ, n yíe ní li bɛn nà là tu' ti'yaajɛb nɛ. Kutɛwɔlgbɔnku kuba nɛ là jiire' ní ki wɔngɛh bi'kɛ usɛn, nɛ bi'kɛ puore' miñunciɛnm.

² Kutɛwɔlgbɔnku nin miñunciɛnm nnɔ yé bi'kɛ bo Uwien ya ñunsii nɛ ki tien' bɛ Moyis ya panpaankaab.

³ Bi'kɛ là taan' ki jin' tijiebaabt tà ñɛn' Uwien saan nɛ,

⁴ ki taan' ki ñun' miñunbaabm mà ñɛn' Uwien saan. Imɔn, bi'kɛ là ñuh miñunm mà nnɔ Uwien nɛ là cɛrɛ' mǐ tɔh ki ñɛh kujɔtɛnku kuba ni. Kutenku nnɔ yé Uwien yaaku nɛ, nɛ bi là te nà kɛ saan la, kù te nɛ. Kutenku nnɔ là yé Kristo nɛ.

5 Nin nɛn kɛ Uwien ya yɛnm ɲa sɔnge' bi'ni bà yɛbe bo. Nɛn bo nɛ bi là kpokpo' kupenpelku ni.

6 Tibont tuu là tu' ti'yaajɛb ɲɔ nè rí de tɛ ucekn ɲɔ ti la tien nà bre tɛn bɛn nɛ.

7 Ni'mɔ là li pɛ ibule bo tɛn bi'ni biba là tien' ma. Nĩ kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Binib nnɔ là kèle' ki jin' ki ñun', nɛ ki fii' ki caan' kujelku.»

8 Ti la li teh mɛn sɔnsɔndl tɛn bi'ni biba là tien' ma, ki cère' binib itur pile nin ita kpo' uwien uba nnɔ.

9 Ti la biike mɛn Yonbdaan* tɛn bi'ni biba là tien' ma ki cère' iwɛ kèkèrè' ki ku' bɛ nnɔ.

10 La li ɲulnh mɛn tɛn bi'ni biba là ɲulnh ma ki cère' Uwien ya tond wà kuuleh baa' ki kuku' bɛ nnɔ.

11 Tibont tuu nnɔ kɛ là tu' ti'yaajɛb ɲɔ nè rí de binitɔb ucekn nɛ. Bi kele' tũ ɲɔ tũ rí gbierɛ tinbi bà ɲa ji fɔke nin ugbengbenyo nnɔ nɛ.

12 Nɛn bo, wà maale' ki ye u se mɔnmɔnm mitekjim ya sɛn ni la, wɔ rí li bɛn ki la lu.

13 Mibiikm mà tu' nɛ nɔ, yé mibiikm mà li fre kí tu unisaal kɛ nɛ. Uwien yé umɛmòndaan ma nnɔ, wa rí cère mibiikm mà li faake nin nɛ rí tu nɛ. Ama mibiikm lá tu nɛ la, u li de nɛ mituɔm ní juun kí teke, kí wuɔn nɛ ni li kpɛn isɛn yà kí ñɛ len.

La li tuuke mɛn ibule nin ituɔrɛ ya gbɛr

14 Nɛn bo, n'jɔtiebɛ, wiɛ mɛn ibule nin ituɔrɛ ya gbɛr.

15 N lieh nin ninbi bà nnɔ, ni yé biyɛnfodɛnb nɛ. Ninbi mɔnɔn rí maale kí liike n len' nà nɔ ya tingi.

16 Ti jinh Yonbdaan ya jier la, ti ñuh midaam mà, ki faareh Uwien mi'bo nnɔ ɲa taakeh tɛ nin Kristo

* **10:9** Bi kpiɛ' ki kele' tigbont tà nnɔ ya tuba ni nĩ kele' ki ye Kristo nɛ.

ya sɛm-ii? Ti kàh kpɔnɔ wà ki gbiinh ki ηmɔnh nnɔ
 ηa taakeh tɛ nin Kristo ya gbɛnɛnt-ii?

¹⁷ Kpɔnɔ nnɔ te kpɔnɔ uba ma nnɔ, nin tí yɛbe ma
 kɛ nnɔ ti taan' ki tien' tigbɛnɛnt tuba nɛ. Kimɛ ti'kɛ
 taakeh ki gbiinh u ya kpɔnɔbaab nɛ.

¹⁸ Liike mɛn Israyɛl yaab teh ma bo. Binib bà
 jinh bi taah tiwɛnt tà ki teh ituɔɛ liponpuol bo
 ki dienh Uwien nnɔ, bɛn nin wɔn taakeh nɛ kí ñɛ
 liponpuol nnɔ bo.

¹⁹ N len' nà nɔ ya tingi si ba? N ye ní ye ibule yé
 niba nɛ-ɛɛ? Bii n ye ní ye bi taah tiwɛnt tà ki punh
 yí nnɔ ya nɔnt nɛ yé niba?

²⁰ Na te nnɔ. N ye ní ye bi tùɔreh ituɔɛ yà nnɔ, ba
 tùɔreh ki dienh Wien, bi tùɔreh ki dienh isɛnpol nɛ.
 Nɛ ma yíe ninbi nin isɛnpol ní li tɛ gbɛr.

²¹ Na ní fre kí ñu Yonbdaan ya dɛyiek, kí liɛbe kí
 ñu isɛnpol yaak mɔ. Na ní fre kí ji Yonbdaan ya jier,
 kí liɛbe kí ji isɛnpol yaar mɔ.

²² Bii ti yíe tí fin Yonbdaan ya mutuol nɛ? Ti
 ηmɔbe mituɔm ki cɛn' wɔ-ɔɔ?

Cère mɛn ni teh nà kɛ ní li kpiɛkreh Uwien

²³ Tɔ, «Niba ηa yé kuɔl†» ama na yé ni'kɛ nɛ yé
 nibonmɔnmɔnn. «Niba ηa yé kuɔl.» Ama na yé
 ni'kɛ nɛ li tore unil wɔ ní kpére mitekjim ya sɛn ni.

²⁴ Uba la nuunh u'tiɛma mɔnm, ama wɔ ní li
 nuunh bitɔb yaam.

²⁵ Ni lɛke' tinɔnt tà kɛ bo kidaak ni la, dɛ mɛn kí
 ηmɔn, ki la cère' ni'yɛnmaale ní li jèndeh nɛ, ní li
 niireh tù yé bà yaar,

²⁶ kimɛ «Yonbdaan si kitink nin tibont tà kɛ te
 ki'bo.»

† 10:23 Liike 6:12.

27 Wà ɲa yé Kristo yɔ yin' nɛ tijier ya jim, ni tuo' ki jon' la, u de' nɛ nà kɛ la, ji mɛn, ki la cèrɛ' ni'yɛnmaale ní li jèndeh nɛ, ní li niireh tù yé bà yaar.

28 Ama unil tɔkɛ' nɛ ki ye ní yé titɔtuɔrnɔnt la, ni la ji. Wà tɔkɛ' nɛ ki ye ní yé titɔtuɔrnɔnt nnɔ bo nɛ na ní ji ɲɔ udaan ya yɛnmaale la jèndeh wɔ.

29 N niireh u ya daan ya yɛnmaale nɛ la jèndeh wɔ, ma niireh ninbi yi.

Tɔ, nba la, uba li fre kí maale u'yɛnm ni kí ye: «Bɛ bo nɛ wa ní fre kí tien u bi ɲmɔbe usɛn wɔ ní tien nà kí ɲɛ utɔ ya yɛnmaale bo?»

30 N faareh Uwien ki jinh tijier la, bɛ bo nɛ bi li liɛbe kí biin nni n faareh Uwien tijier tà bo nnɔ bo?»

31 Nɛn bo, ni jinh bii ni ɲuh bii ni teh nà kɛ la, ní li teh ni'kɛ ki kpiɛkreh Uwien.

32 Ní yé Suf bii wà ɲa Suf bii Uwien ya taanl yɔ nɛ la, ni la cèrɛ ni'tentiem ní tuln bi'ni uba mɔnɔn.

33 Ní li teh tɛn n teh ma bo. N sɔngreh binib kɛ ya yɛnm tibont kɛ ni nɛ, ka nuunh n'yul bo ya mɔnm, ki nuunh linigol ya mɔnm ɲɔ bɛ ní ɲmɛrɛ nɛ.

11

1 Tɛkn mɛn n'taal ni tɛn n tɛkn' Kristo ya taal ni ma.

Ujɛ nin upii li te ma bo ikaare ni

2 N pèkeh nɛ nin ni tɛn n'bó tibont kɛ ni ma, ki pɛ Kristo ya nikpiɛb ya wɔknm mà n là wɔkn' nɛ mɛ nnɔ bo mɔnmɔnm nnɔ.

3 Ama n yíe ní bɛnde kí ye jɛ kɛ jɛ ya ciɛn si Kristo nɛ. Pii kɛ pii mɔ ya ciɛn si ujɛ nɛ, nɛ Kristo mɔ ya ciɛn si Uwien.

⁴ Ujɛ wà kɛ kàareh bii u sɔkndeh Uwien ya ñɔbon ki cùube nibonn la, u jindeh u'ciɛn nɛ ifɛ.

⁵ Ama upii wà mɔ kɛ kàareh bii u sɔkndeh Uwien ya ñɔbon, bonn ña ñaake u'yul bo la, u mɔ jindeh u'ciɛn nɛ ifɛ, kimɛ ñi te tɛn u kuo' u'yur* nɛ.

⁶ Upii laa' wa ní taa niba kí ñɛkn u'yul bo la, wɔ ní tu kí ce u'yur-a! Ama upii cen' u'yur bii u kuo' tù la, ñi yé u'bo ifɛ nɛ. Nɛn bo, wɔ ní li taah niba ki ñɛkndeh u'yul bo.

⁷ Ujɛ kàareh la, wa kpɛ wɔ ní li cùube bonn, kimɛ u yé Uwien ya nɛnnɛnku nɛ, ki wɔngɛh Uwien ya kpiɛke. Ama upii wɔn wɔngɛh ujɛ ya kpiɛke nɛ.

⁸ Na yé Uwien là taa' upii ya gbɛnɛnt bo nɛ ki tien' ujɛ, u là taa' ujɛ ya gbɛnɛnt bo nɛ ki tien' upii,

⁹ nɛ na yé upii bo nɛ Uwien là ñɛn' ujɛ ama ujɛ bo nɛ Uwien là ñɛn' upii.

¹⁰ Nɛn bo nɛ Uwien ya tondb bo, ñi kpɛ upii ní taa niba kí ñɛkn u'yul bo kí wuɔn kí ye u ñmɔbe usɛn wɔ ní tien u teh nà.

¹¹ Tɔ, nin nɛn kɛ Yonbdaan ya sɛn ni wɔn, pii ña te la, jɛ ña te. Jɛ mɔ ña te la, pii ña te.

¹² Kimɛ ñi yé imɔn nɛ, Uwien là taa' ujɛ ya gbɛnɛnt bo nɛ ki tien' upii, nɛ upii mɔ nɛ maah ujɛ. Nɛ nɛn kɛ ñɛn' Uwien saan nɛ.

¹³ Ninbi mɔnɔn maale mɛn kí liike, upii kàareh niba ña ñaake u'yul bo la, ñi cuube-ee?

¹⁴ Uwien ñɛn' tibont ma bo mɔnɔn wuɔn' ki ye ujɛ tuke tiyufɔ̀fɔ̀krt la, ñi yé ifɛ nɛ.

¹⁵ Upii wɔn bo, tiyufɔ̀fɔ̀krt yé ukpiɛke nɛ. Kimɛ Uwien de' wɔ tiyufɔ̀fɔ̀krt tù ní li piibe u'yul bo nɛ.

* **11:5** Pɔl ya yo upii là *kuo' u'yur* bii u cen' tù la, ñi yé u'bo ifɛ nɛ.

16 Unil nuunh wɔ́ rí li niɛh isɛn kɛ ni la, udaan rí li bɛn ki ye tinbi ɲa ɲmɔbe mi ya tetem, Uwien ya t́aan yaab mɔ ɲa ɲmɔbe mɛ̀.

Yonbdaan ya jier

(Matie 26:26-29; Mark 14:22-25; Luk 22:14-20)

17 Tɔ́, n gbierɛh nɛ ma nɔ́ rí li tɔ́kɛ nɛ usɛn wà bo ma rí pèkɛ nɛ, kimɛ ni taakeh ni't́aan la, na teh nà li tore nɛ, ni teh nà li saa nɛ nɛ.

18 Mikpiɛkm n ciì' bi ye ni taakeh it́aan la, ni ɲmɔbe ipàpàare nɛ. Nɛ n teke' ki jin' ki ye bi tɔ́kɛ' nni tigbɛr tà nnɔ́, tuba yé tigbɛmònt nɛ.

19 Imòɲ, uyo uba la, nǐ kɛ miborm rí li te ni'ni ɲɔ́ bɛ rí bɛnde bà cinbe ki yé bigbɛmòndɛnb nɛ.

20 Ni lá taan' la, na yé ni cinbe ki jinh Yonbdaan ya jier nɛ,

21 kimɛ wà kɛ kpɛleh wɔ́ rí ji u'tiɛma jier nɛ. Mikònm ɲmɔbe uba, utɔ́ mɔ́ ñun' ki yibe' ɲɔ́.

22 Na ɲmɔbe den ní ji kí ñu nɛn bó-oo? Bii ni yindeh Uwien ya taanl yaab nɛ, ki jindeh bijiinb ifɛ? N li len kí ye ba? N lí pèkɛ nɛ nɛ-ɛɛ? Ma rí pèkɛ nɛ u ya sɛn bo.

23 Tɔ́, min ciì' miwɔ́knm mà sɔ́ Yonbdaan saan nɛ ki taa' mɛ̀ ki wɔ́kn' nɛ. Kuñɔ́nku kùà bi là li kuɔ́re Yonbdaan *Yesu nnɔ́, nɛ u taa' kpɔ́nɔ́

24 ki faare' Uwien, ki kɔ́kuɔ́', nɛ ki ye: «Nà sɔ́ yé n'gbɛnɛnt n taa' ki de' nɛ. Li teh mɛn nnɔ́ kí li tiɛn n'ból.»

25 Bi jin' ki tǐ gben', nɛ u taa' midaam mɔ́, ki faare' Uwien, nɛ ki ye: «Midaam miɛ yé n'sɛm nɛ, ki wɔ́ngɛh ki teh Uwien cuo' nin binib kujɔ́tiefɛnku. Uyo wà kɛ ni ñuh mɛ̀ la, ní li teh nnɔ́ ki tiɛn n'ból.»

²⁶ Kime uyo wà ke ni ηmɔnh kpɔnɔ wuɔ, ki ñuh midaam miε la, ni tɔkeh binib Yonbdaan ya kuum ya gber ne, kí tĩ baa lidaali là u li baa ní.

²⁷ Nɛn bo ne wà ke ηmɔnh Yonbdaan ya kpɔnɔ, ki ñuh u'daam, ka boh tijier bugben la, u biindeh u'ba ne Yonbdaan ya gbenent nin u'sèm bo.

²⁸ Nɛn bo, unil ke ní tùɔre kí maale kí liike u'tetem te ma bo kí yaan kí ηmɔn kpɔnɔ nnɔ, kí ñu midaam nnɔ.

²⁹ Kime unil ηmɔn' kpɔnɔ nnɔ, ki ñun' midaam nnɔ, ka bùh ki teh nĩ yé Yonbdaan ya gbenent la, u ηmɔnh, ki ñuh ma nnɔ, u nuunh u'tiema yul bo ya tudere ne.

³⁰ Nɛn ne cère' ni'ni bà yebe yé biwiɛnb, bitɔb yé ijiin, bà yebe mɔ kpo'.

³¹ Ti tùɔre' ki maale' ki liike' ti'tetem te ma bo la, Yonbdaan ηa ní dɛre ti'tub nnɔ.

³² Ama u diɛh ti'tub la, u cekndeh te ηɔ u la lá bu kí biin uɛndun ya nib kí yekn te ne.

³³ N'yaabe, nɛn bo, ni tĩ taan' ní ji la, ní li guureh tɔb.

³⁴ Mikònm ηmɔbe wà la, wɔ ní ji u'den, ηɔ ni la lá taan kí li nuunh ni'tiema tudere.

Tigber tà sɛn' nnɔ, n lá baa' la, n li tùɔre tu'mɔ.

12

Mifuoñaanm ya paabu

¹ Tɔ, tí ji ní liike mɛn *Mifuoñaanm ya paabu ya gber. N'yaabe, ma yíe ní li te ka bɛn Mifuoñaanm dienh bupaabu bùa ke ya bol nnɔ ya gber.

² Ni bɛn ki ye na laan là pɛ Uwien ya sɛn bo ma nnɔ, ibule ne là co ne tikuɔr ne na ní fre kí ηmere i'saan, ki bɛn mɔ ki ye ibule nnɔ ηa lienh.

³ Nɛn bo nɛ n yíe ní tùɔre kí bɛnde kí ye *Uwien ya Fuoñaanm cèreh unil tɔkeh tigber la, wa ní fre kí len kí ye: *Yesu ní juore fɛnm. *Mifuoñaanm ɲa ní la, nil mɔ ɲa ní fre kí len kí ye: *Yesu yé Yonbdaan.

⁴ *Mifuoñaanm ya paabu te ibol ibol nɛ, ama mi ya Fuoñaanbaabm nɛ dienh ní'kɛ.

⁵ Itùon te ibol ibol nɛ, ama wà kɛ sɔnh ki dienh Yonbdaan uba nɛ.

⁶ Itùon ya sɔnm te ibol ibol nɛ, ama Uwien uba nɛ cèreh unil kɛ sɔnh itùon.

⁷ *Mifuoñaanm dienh wà kɛ bupaabu nè ní li toreh unil kɛ nɛ.

⁸ *Mifuoñaanm nɛ dienh uba miyɛnfolelm. Mi ya Fuoñaanbaabm nɛ dienh utɔ mɔ mibɛnm.

⁹ Mɛn nɛ dienh uba mitekjim mà yɛbe, ki dienh utɔ mɔ bupaabu bùa cèreh u buuh biwiɛnb.

¹⁰ Mí dienh uba mituɔm wɔ ní li teh miyɔkm ya bont, ki cèreh utɔ mɔ sɔkndeh Uwien ya ɲɔbon, ki cèreh utɔ mɔ sekndeh ki bɛndeh nà yé *Mifuoñaanm yaann nin nà ɲa yé Fuoñaanm yaann, ki cèreh uba lienh milencɛnm ibol ibol, ki cèreh utɔ mɔ sɔkndeh milencɛnm nnɔ.

¹¹ Mi ya Fuoñaanbaabm nɛ cèreh tibont nnɔ kɛ teh. Mí dienh unil kɛ bupaabu jeje mǐ yíe ma bo nɛ.

Tigbɛnɛnt te tuba nɛ, ama tu'gbɛnɛnbɛl te ligol nɛ

¹² Tɔ, liike mɛn unisaal ya gbɛnɛnt te ma bo. Tù ɲmɔbe igbɛnɛnbɛl ligol nɛ. Nin ì te ligol ma kɛ nnɔ, ì taan' ki tien' tigbɛnɛnbaabt nɛ. Kristo yaam mɔ te nnɔ nɛ.

¹³ Kime ti'ni bà yé *Sufmbɛ nin bà ɲa yé Sufmbɛ, bà yé iyonbe nin bà ɲa yé yonbe, Mifuoñaanbaabm nɛ jiire' ní ti'kɛ bo ki yé ti'bo Uwien

ya ñunsii, ki tien' tɛ unibaab. Ti'kɛ ñun' mi ya Fuoñaanbaabm nɛ tɛn miñunm.

¹⁴ Tɔ, tigbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl ŋa tɛ liba, i tɛ ligol nɛ.

¹⁵ Litaal tɔkɛ' ki ye: «Ma yɛ nuɔ ma nnɔ, ma yɛ gbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl» la, li li frɛ kɪ bore li'ba ki la tuuke gbɛnɛnt bo-oo?

¹⁶ Litubl mɔ tɔkɛ' ki ye: «Ma yɛ nunbu ma nnɔ, ma yɛ gbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl» la, li li frɛ kɪ bore li'ba ki la tuuke gbɛnɛnt bo-oo?

¹⁷ Tigbɛnɛnt kɛ bi yɛ bununbu nɛ la, unil bi li tɛh mila ki ciɪh? Tù tɪ bi yɛ litubl nɛ la, u bi li tɛh mila ki ciɪh unu?

¹⁸ Ama Uwien tien' tigbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl kɛ gbɛnɛnbɛl li'bùol u yɛ ma bo nɛ.

¹⁹ Tigbɛnɛnt kɛ bi yɛ ligbɛnɛnbɛl liba la, nɪ bi li yɛ tigbɛnɛnt-ii?

²⁰ Nɛn bo, igbɛnɛnbɛl tɛ ligol nɛ ki taan' ki tien' tigbɛnɛnbaabt.

²¹ Nɛn nɛ cɛrɛ' bununbu ŋa nɪ frɛ kɪ tɔkɛ unuɔ kɪ ye: «Ma ciɛkɛ ŋɛ.» Liyul mɔ ŋa nɪ frɛ kɪ tɔkɛ itàan kɪ ye: «Ma ciɛkɛ nɛ.»

²² Na tɛ nnɔ. Tigbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl yà bi likɛh yɛ tɛn ya yɛ bonn nnɔ mɔnɔn ŋmɔbɛ lituonl nɛ.

²³ Igbɛnɛnbɛl yà ŋa ŋmɔbɛ sɛl nnɔ, ti diɛnh yɛn nɛ lisɛl ki cɛn' i'tɔ. Nɛ tigbɛnɛnt ya na'saan yɛ ifɛ ya bonn nnɔ, ti tùrɛh nɛn saan nɛ mɔnmɔnm.

²⁴ Ama tigbɛnɛnt ya nà saan ŋa yɛ fɛ ya bonn nnɔ ŋa nuunh mi ya tùrm kɛ. Uwien nɛ tien' tigbɛnɛnt nɛ ki dɛ' tigbɛnɛnt ya nà saan ŋa ŋmɔbɛ sɛl nnɔ, lisɛl ki gbien',

²⁵ ŋɔ tigbɛnɛnt ya gbɛnɛnbɛl la bɔrɛh i'tɔ, ama yɛ nɪ li kɛ buñɔbu kɪ li tɔrɛh i'tɔ.

26 Tigbenɛnt ya niba saan wi la, ni'ke saan wi nɛ. Niba saan laa' lisel la, ni'ke saan li ηmɔbe uyɛnsɔnge nɛ.

27 Ninbi nɛ yɛ Kristo ya gbenɛnt, nɛ unil kɛ yɛ tigbenɛnt nnɔ ya gbenɛnbɛl.

28 Uwien cɛrɛ' binib bɔ sɔnh u'taanl ni si: mikpiɛkm, *Yesu ya tondb, nle bo *Uwien ya ñɔbonsɔknb, nta bo biwɔnwɔknb. Ni ya puoli bɔ nɛ u de' bɔ bupaabu bɛ rɪ li teh miyɔkm ya bont nin u de' bɔ bupaabu bɛ rɪ li buuh biwiɛnb nin u de' bɔ bupaabu bɛ rɪ li muɔh binib nin u de' bɔ bupaabu bɛ rɪ li likeh binitɔb nin u de' bɔ bupaabu bɛ rɪ li lienh milɛncɛnm ibol ibol nnɔ.

29 Bi'ke yɛ *Yesu ya tondb nɛ-ɛɛ? Bi'ke yɛ *Uwien ya ñɔbonsɔknb nɛ-ɛɛ? Bi'ke yɛ biwɔnwɔknb nɛ-ɛɛ? Bi'ke teh miyɔkm ya bont nɛ-ɛɛ?

30 Bi'ke ηmɔbe bupaabu bɛ rɪ li buuh biwiɛnb nɛ-ɛɛ? Bi'ke lienh milɛncɛnm ibol ibol nɛ-ɛɛ? Bi'ke sɔkndeh milɛncɛnm ibol ibol nnɔ nɛ-ɛɛ?

31 Tɔ, cɛrɛ mɛn ni'nun rɪ li mɔn bupaabu bɔ mɔn ki cɛn' bupaabu kɛ ya bol bo.

Ama fɛnfɛnnɔ n li wuɔn nɛ usɛn wɔ mɔn ki cɛn' isɛntɔ.

13

Miyɛm nɛ cɛn' nibonn kɛ

1 N lienh binib ya lenm nin Uwien ya tondb ya lenm kɛ, ka nɪn ji yɛ nib la, n te tɛn lisɛnbuɔl bii ligangaal lɔ muɔh ki ηmɔbe kuwaaku nɛ.

2 Nɪ yɛ n ηmɔbe bupaabu ki sɔkndeh Uwien ya ñɔbon, ki bɛn tigbɛr tɔ kɛ buɔ, ki ηmɔbe miɛnm kɛ ya bol, ki ηmɔbe mitekjim ki tɪ gbɛn', mɪ li fre kɪ cɛrɛ ijuɔn rɪ nɛbre i'bùol ηɔ ka yɛ nib la, ma yɛ bonn.

³ Nɪ yé n taa' n'faal kɛ ki gbigbiire' binib, ki tuo' bi wɪn' nni ɲə ka yíe nib la, ma ɲməbe kpɛle uba nin utə.

⁴ Unil ɲməbe miyíem la, u ɲməbe lifɛsɔngl nɛ, ki ɲməbe tinimɔ̀nt, ka ɲməbe nunfəke, ka wəngɛh u'ba, ka ɲməbe gbengt,

⁵ ka teh fɛ ya bonn, ka nuunh u'tiɛma mɔnm, ka yé benpiebdaan, ka ɲuuh nib bo.

⁶ U'yɛnm ɲa sɔnge nà ɲa cuube bo, ama u'yɛnm pɛ tigbɛmɔ̀nt bo nɛ.

⁷ Unil ɲməbe miyíem la, u ɲməbe sukɛle tibont kɛ ni nɛ, ki du Uwien bo isɛn kɛ ni, ki ɲməbe lidɛndɛnl isɛn kɛ ni, ki ɲməbe kuminku nà kɛ li tu wə bo.

⁸ Miyíem ɲa ń gben fiebu. Uwien ya ńɔbon ya sɔknm mɛn li gben nɛ. Milɛncɛnm mà binib lienh mɛ nnə mɔ li gben. Mibɛnm mɔ li gben.

⁹ Fɛnfɛnnə wuɔ ti bɛn jɛnɛnku nɛ, nɛ ki sɔkndɛh Uwien ya ńɔbon mɔ jɛnɛnku.

¹⁰ Ama nà mɔn ki tɪ gben' lá baa' uyo wà la, ti bɛn nà nin ti teh nà jɛnɛnku nnə kɛ li gben nɛ.

¹¹ N là yé kibuk ma nnə, n là lienh mibuwaalenm nɛ, ki bɛn tibont ya tingi kibuk bɛn ma bo, ki maaleh kibuk maaleh ma bo. N tɪ tien' uciɛn, nɛ ki dāan' ibuwaatùon.

¹² Fɛnfɛnnə, ti lɛnh tibont dɔmudɔmu nɛ, nɪ te tɛn ti likeh kinunliik kà ɲa lɛnh mɔnmɔnm ni nɛ, nɛ ki lɛnh tijinjint. Ama uyo we ní tí lɛ tù nin ti'nunbu. Fɛnfɛnnə ma laan bɛn tibont ki tɪ gben'. Ama uyo we ní ń bɛnde tù kí tɪ gben tɛn Uwien bɛn nni ma bo.

¹³ Tɔ, mitekjim nin lidɛndɛnl nin miyíem tuu ki te nɛ, ama tibont tuta nnə ni miyíem nɛ cɛn' tu'kɛ.

14

Mifuoñaanm ya paabu li toreh Kristo ya taanl yaab kɛ nɛ

¹ Li nuunh mɛn ní li yíe binib, kí cèrɛ ní'nun ní li món *Mifuoñaanm ya paabu bo; ní'kɛ tu nin bupaabu bùa li cèrɛ ní li sɔkndeh Uwien ya ñɔbon.

² Kimɛ unil lienh milencɛnm la, wa lienh nin nib, u lienh nin Uwien nɛ. Uba ŋa ciuh u lienh ki teh bà. *Mifuoñaanm nɛ cèrɛh u lienh tigbɛr tà buɔ.

³ Ama unil sɔkndeh Uwien ya ñɔbon la, u lienh nin binib nɛ, ki toreh bɛ bi kpíenɛh mitekjim ya sɛn ni, ki saakreh bi'gbɛnɛnt, ki sɔngreh bi'yɛnm.

⁴ Wà lienh milencɛnm la, u kpiendeh u'ba nɛ mitekjim ya sɛn ni. Ama wà sɔkndeh Uwien ya ñɔbon toreh Kristo ya taanl yaab nɛ bɛ ní kpére mitekjim ya sɛn ni.

⁵ N yíe ní'kɛ ní li lienh milencɛnm, ama n tùrɛ' ki fɛ ní li sɔkndeh Uwien ya ñɔbon nɛ. Wà sɔkndeh Uwien ya ñɔbon cɛn' wà lienh milencɛnm. Ama ní yé unil te kí sɔkn milencɛnm nnɔ la, ní'mɔ li fre kí tore Kristo ya taanl yaab bɛ ní kpére mitekjim ya sɛn ni.

⁶ N'yaabɛ, ní yé n baa' ní'saan ki lá lienh milencɛnm baba, ka cèrɛh ni bɛndeh Uwien ya gbɛbɔlkaar, ka cèrɛh ni bɛndeh gbɛmɔnt, ka sɔkndeh nɛ Uwien ya ñɔbon, ka wɔknh nɛ wɔknm miba nin mitɔm la, n toreh nɛ níno-ɔɔ?

⁷ Tɔ, maale mɛn kí liike bi taah tibont tà ki jeleh kujelku nnɔ te ma bo. Ní yé liwol bii kubíɛku nɛ tu'muɔ ŋa bore' la, bi li tien mila kí bɛnde nà kɛ muɔh ma bo?

⁸ Unil piebe' butɔbu ya natunl ka piebe' mɔnmɔnm la, ŋmɛ li bonde butɔbu?

9 Ni'mɔ yaam te nnɔ nɛ. Ni lienh iñɔbon ñɛh ni'ñuɔn ni nib ɲa ciɪh i'tingi la, bi li tien mila kí bɛnde ni ye ní ye bà? Ni lienh kí wienh fɛnm nɛ.

10 Ma bɛn ilenbol ya ñɔbu uɲɛndun wuu ni, ama lenm miba ɲa te ka ɲmɔbe mi'tingi.

11 Ma ciɪh nil ya lenm la, u yé ucaan nɛ n'bo, nɛ n'mɔ yé ucaan u'bo.

12 Ni'mɔ yaam te nnɔ nɛ. Ni'nun mɔn *Mifuoñaanm ya paabu bo ma nɔ, tɔɔre mɛn kí li nuunh bù, ama ní li nuunh bupaabu bùa li tore Kristo ya taanl yaab bɛ ní kpére mitekjim ya sɛn ni.

13 Nɛn bo, unil lienh milencɛnm la, wɔ ní li kàareh, Uwien ní de wɔ bupaabu bùa li cère wɔ ní fre kí sɔkn milencɛnm nnɔ.

14 Kime n kàareh milencɛnm ni la, *Mifuoñaanm nɛ cère' n kàareh, n'bugbɛn ɲa bɛn n teh bà.

15 Nɛn bo, n li tien mila? *Mifuoñaanm cèreh n kàareh milencɛnm ni la, n li kàareh n bɛn milenm mà mɔ ni nɛ. Mì cèreh n gɛh iyuon milencɛnm ni la, n li gɛh n bɛn milenm mà mɔ ni nɛ.

16 Kime *Mifuoñaanm cèreh a faareh Uwien milencɛnm ni baba ɲɔ unil te ni'ni, ka bɛn niba Uwien ya sɛn ni la, u li tien mila kí ye «Ami»? Kime wa ciɪh a lienh ki teh bà.

17 Imɔn, a faareh Uwien nì mɔn cɛɛn nɛ, ama na toreh bitɔb bɛ ní kpére mitekjim ya sɛn ni.

18 N faareh Uwien nin n lienh milencɛnm ki cɛn' ni'kɛ ma nnɔ.

19 Ama n te Kristo ya taanl yaab ni, ki tu ki len' iñɔbon iɲun ì wien ki wɔkn' bɛ la, nì tu nin ní len' iñɔbon itur piik milencɛnm ni.

20 N'yaabɛ, la te mɛn tɛn mubumu ni'yɛnmaale ni. Nà bre ya tienm wɔn, li te mɛn tɛn

mucɛnfɛndmu, ama iyɛnmaale ni wɔn, li maaleh mɛn biciɛnb maaleh ma bo.

²¹ Nɪ kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye Yonbdaan ye:

«N li cɛre linibotɔl ya nib nɛ ń len nin n'rib biɛ milɛncɛnm,

nin nɛn kɛ ɲɔ,

ba ń cenge n'ból.»

²² Nɛn bo, milɛncɛnm ɲa yé dɛku binib bà teke' Uwien ki jin' nnɔ bo, ama mɪ yé kudɛku bà ɲa teke' wɔ ki jin' nnɔ bo nɛ. Uwien ya ɲɔbon ya sɔknm mɛn yé kudɛku bà teke' wɔ ki jin' nnɔ bo nɛ, ma yé dɛku bà ɲa teke' wɔ ki jin' nnɔ bo.

²³ Nɪ yé Kristo ya taanl yaab kɛ taan' ɲɔ bi'kɛ lienh milɛncɛnm la, binib bà ɲa bɛn niba Uwien ya sɛn ni bii binib bà ɲa teke' wɔ ki jin', kɔn' ní la, ba ń ye ni yé iwaar-ii?

²⁴ Ama unil kɛ sɔkndeh Uwien ya ɲɔbon, wà ɲa teke' wɔ ki jin', bii wà ɲa bɛn niba u'sɛn ni kɔn' ní la, binib kɛ lienh nà nnɔ nɛ li cɛre wɔ ń bɛnde kí ye u yé ubierdaan, nɛ u'yɛnm ń saa u'biere bo.

²⁵ U'fɛl bo ya gbɛr kɛ li ɲɛ upaan bo. Nnɔ nɛ u li gbaan, kí puke Uwien, kí ye ɲi yé imɔn nɛ, Uwien mɔnbe ki te ni'ni.

Kristo yaab taan' la, bi la teh tibont ɲmerkɲmerkɪ

²⁶ N'yaabɛ, ti li tien mila? Ni lá taan' la, wà ɲmɔbe iyuon la, wɔ ń gɛ. Wà mɔ ɲmɔbe miwɔknm la, wɔ ń wɔkn. Uwien cɛre' wà bɛnde' u'gbɛbɔlkaar la, wɔ ń tɔke tù bitɔb. Wà mɔ ɲmɔbe bupaabu wɔ ń len milɛncɛnm la, wɔ ń len bii wɔ ń sɔkn mɛ. Wà teh nà kɛ la, wɔ ń cɛre nɛ ń li toreh Kristo yaab bɛ ń kpére mitekjim ya sɛn ni.

27 Binib ye bɛ ń len milencɛnm la, nɛ li yé bile bii bita. Nĩ la gɛbre' binib bita. Bɛ ń li lienh uba uba. Uba mɔ ń li sɔkndeh bi lienh ki teh b̃a.

28 Nil ɲa te litaanl nnɔ ni kí sɔkn la, bɛ ń li ɲmin, kí li lienh bi'yɛnm ni nin Uwien.

29 Nĩ yé Uwien ya ɲɔbon ya sɔknm mɔ la, bile bii bita ń sɔkn, bitɔb ń fiin kí liike bi sɔkndeh nà nnɔ ya tingi.

30 Uwien cèrɛ' unitɔ bɛnde' u'gbɛbɔlkaar litaanl nnɔ ni, ki ye wɔ ń sɔkn tù la, wà bi lienh nnɔ ń ɲmile.

31 Im̃n, ni'kɛ li fre kí li sɔkndeh Uwien ya ɲɔbon ama ní li sɔkndeh uba uba. Ni teh nnɔ la, unil kɛ li bɛnde Uwien ya gbɛr, nɛ nĩ li saake unil kɛ ya gbɛnɛnt.

32 Unil sɔkndeh Uwien ya ɲɔbon la, u li fre kí li coh u'ba.

33 Kimɛ Uwien ɲa yíe fɛnfɛnm, u yíe nibonn kɛ ń li te ni'donbó nɛ.

Nĩ te ma Kristo yaab ya táan kɛ ni si:

34 Bipiib li ɲmin nɛ itáan ni. Ba ɲmɔbe sɛn bɛ ń len, bɛ ń li blinh bi'yul, kimɛ nĩ kele' nnɔ nɛ Moyis ya gbɔnt ni.

35 Bi yíe bɛ ń tùrɛ kí cii niba ya tingi la, bɛ ń tĩ niire bi'ciɛb idonbó; kimɛ na kpɛ pii ń li lienh Kristo ya taanl ni.

36 Bii Uwien ya gbɛr ɲɛn' ninbi saan nɛ-ɛɛ? Ninbi baba nɛ cii' tù-uu?

37 Unil maaleh ki teh u yé *Uwien ya ɲɔbonsɔknl bii u maaleh ki teh *Mifuoñaanm te u'ni la, wɔ ń bɛnde kí ye n kele' nà nɔ yé Yonbdaan ya wɔbl nɛ.

38 Unil wà ɲa tange' nɛ la, Uwien mɔ ɲa ń tange wɔ.

39 N'yaabɛ, nɛn bo, cèrɛ mɛn ni'nun ń li mɔn ní li sɔkndeh Uwien ya ɲɔbon, ki la pien nil u la len

lencɛnm.

⁴⁰ Ama ní li teh nibonn kɛ ni'donbó, ki la teh ηmɛrkηmɛrki.

15

Kristo ya mɛkrm bitɛnkpiib ni

¹ N'yaabɛ, n yíe ní tiere nɛ n là tɔke' nɛ tigbɛmɔnmɔnt tã, ni teke' tù, ki ηjuuke tù mɔnmɔnm nɔ nɛ.

² Ni ηjuuke tù n là tɔke' nɛ tù ma bo la, tun bo nɛ ni li ηmɛre. Nnɔ ηa ní la, ni teke' ki jin' fɛnm nɛ.

³ N là cii' nã nnɔ n cinde' ki tɔke' nɛ nɛn nɛ. Nɛn si: Tí'biere bo nɛ Kristo kpo'. Ní là kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye ní lá li tien nnɔ nɛ.

⁴ Bi sube' wɔ, nɛ wienta daali u mɛkre' bitɛnkpiib ni. Ní là kele' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye ní lá li tien nnɔ nɛ.

⁵ U cère' Píer* laa' wɔ, ni ya puoli bó nɛ u cère' bitondb piik nin bile nnɔ kɛ laa' wɔ.

⁶ Nɛ ki liɛbe' ki cère' u'panpaankaab mɔ taan' ki laa' wɔ ki gèbre' binib kobiηun. Bi'ni bà yebe biɛ ki fuobe, nɛ biba mɔ kpo'-a!

⁷ U liɛbe' ki cère' Saak laa' wɔ, nɛ ki cère' bitondb kɛ mɔ laa' wɔ.

⁸ Bi'kɛ yaam tí gèbre', nɛ u cère' min wà te tɛn kibuk kà bi lɔre' kɛ nnɔ mɔ fɔre' ki laa' wɔ.

⁹ Imɔn, min nɛ yé *Yesu ya tondb kɛ ya gbaarkɛ. Ma kpɛ bɛ ní yin nni *Yesu ya tond mɔnɔn, kimɛ n là jèndeh Uwien ya taanl yaab nɛ.

¹⁰ Ama Uwien ya juokm bo nɛ n ji te tɛn n te ma fɛnfɛnnɔ wuɔ nɔ. U juoke' nni mijuokm ma nnɔ ηa juore' fɛnm. Ma juore' fɛnm, kimɛ n'gbɛnɛnt ben' lituonl ni ki cɛn' bi'kɛ. Na yé n taa' n'tiɛma tuɔm nɛ

* 15:5 Liike 1:12.

ki sɔn' lituonl nnɔ, n laa' Uwien ya juokm mà nnɔ nɛ cɛrɛ' n sɔn'.

¹¹ Tɔ, nĩ yé min nɛ bii bɛn nɛ tɔkɛ' nɛ tigbɛmɔnmɔnt la, ti'kɛ tɔkɛ' nɛ tigbɛbaabt nɛ, nɛ ni teke' tun nɛ ki jin'.

Uwien li mɛkre bitɛnkpiib

¹² Tɔ, ti tɔkeh ki teh Kristo mɛkre' bitɛnkpiib ni nɛ. Nĩ tien' mila ni'ni biba lienh ki teh bitɛnkpiib ɲa ń mɛkre?

¹³ Nĩ yé bitɛnkpiib ɲa ń mɛkre la, Kristo mɔ ɲa mɛkre' nɛ-a!

¹⁴ Kristo ɲa mɛkre' la, ti tɔkeh tigbɛmɔnmɔnt tà nnɔ yé fɛnm nɛ, nɛ ni'tekjim mɔ yé fɛnm nɛ.

¹⁵ Bitɛnkpiib ɲa ń mɔnbe kí mɛkre la, nĩ wɔngɛh ki teh ti nɛndɛh Uwien bo nɛ-a! Kimɛ ti lienh ki teh u mɛkre' Kristo nɛ, nɛ wa mɛkre' wɔ-a!

¹⁶ Tɔ, bitɛnkpiib ɲa ń mɛkre la, Kristo mɔ ɲa mɛkre' nɛ-a!

¹⁷ Nɛ Kristo ɲa mɛkre' la, ni'tekjim yé fɛnm nɛ, nɛ ni juore' ki te ni'biere ni nɛ.

¹⁸ Nnɔ la, Kristo yaab bà kpo' nnɔ mɔ juore' fɛnm nɛ.

¹⁹ Nĩ yé ti ɲmɔbe lidɛndɛnl Kristo bo uɲɛndun wuu ni ya fuobm baba bo nɛ la, ti yé bicɛɛkdɛnb ki cɛn' binib kɛ.

²⁰ Ama imɔn nɛ, Uwien mɔnbe ki mɛkre' Kristo. Wɔn nɛ yé unil wà kpiɛ' ki mɛkre' bitɛnkpiib ni, ki wuɔn' ki ye bitɛnkpiib mɔ lá li mɛkre.

²¹ Kimɛ unibaab bo nɛ mikuum baa', nɛ unibaab mɔ bo nɛ bitɛnkpiib li mɛkre.

²² Adam bo nɛ binib kɛ kpuokeh, nɛ Kristo mɔ bo nɛ binib kɛ li mɛkre.

23 Ama wà kɛ nin u'sensien nɛ. Kristo nɛ yé unil wà kpɛ' ki mɛkre'. U lá baa' la, binib bà yé u'yaab nnɔ mɔ li mɛkre.

24 Nɪ ya puoli bó nɛ Kristo li gben nà ñmɔbe ufaa kɛ ya bol nin nà ñmɔbe mituɔm kɛ ya bol, kí taa libɛl kí jiin kí de u'Baa Uwien. Ugbengbenyo nínɔ.

25 Kimɛ u li yé ubɛr nɛ kí tí baa uyo wà Uwien li cère wɔ́ n̄ tɛ u'nennɛndb kɛ bo litaal.

26 Mikuum nɛ yé unennɛndfɔrkɛ wà u li gben u'gbɛr.

27 Im̀n̄, Uwien cère' u tɛ' nibonn kɛ bo litaal ñɔ. Ama bi ye: «U tɛ' nibonn kɛ bo litaal la», nà yé u tɛ' Uwien mɔ bo nɛ, kimɛ Uwien nɛ cère' u tɛ' nibonn kɛ bo litaal.

28 Uyo wà Kristo li yé uciɛn nibonn kɛ bo nnɔ, u ya yo nɛ wɔn Kristo wà yé Uwien ya Bijɛ nnɔ mɔ li jiin ticiɛnt kí de Uwien wà de' wɔ́ ticiɛnt nibonn kɛ bo nnɔ. Nnɔ nɛ Uwien li t̀̀rɛ kí li yé ubɛr nibonn kɛ bo.

29 Tɔ, maale mɛn kí liike binib bà cèreh bi siih bɛ Uwien ya ñunm bitɛnkpiib ya taal ni nnɔ ya gbɛr. N̄i yé bitɛnkpiib ña n̄ mɛkre la, n̄i li tore bɛ ba? Bitɛnkpiib ña n̄ mɛkre la, bɛ bo nɛ bi cèreh bi siih bɛ Uwien ya ñunm bi'taal ni?

30 N̄i yé bitɛnkpiib ña n̄ mɛkre la, bɛ bo nɛ tinbi sɔnh it̀̀on ya cèreh kinunbɔnk tuu ki bàareh tɛ?

31 N'yaabɛ, n̄i yé im̀n̄ nɛ, idaan kɛ mikuum kpàakeh nni nɛ. N̄i liɛbe' ki ye im̀n̄ mɔ nɛ ki ye ninbi nɛ yé n'bo ijɛnjɛbn Yonbdaan *Yesu Kristo ya sɛn ni.

32 N̄i yé n m̀n' nin muwɛnbiimu Efɛs ya du bó inisaalyɛnmaale baba bo nɛ la, n kpele si ba? N̄i yé bitɛnkpiib ña n̄ mɛkre la, cère mɛn tí li jinh kí ñuh-a, kimɛ wenli ti li wun kpo-a!

³³ La c̀ere mɛn uba ń lere nɛ. «A t̀keh nin unibiɛrɔ la, a'mɔ li t̄i gben k̄i saa nɛ.»

³⁴ Cuo mɛn ni'ba ki la teh mɛn biere, kimɛ ni'ni biba ŋa bɛn Wien. N len' nà nɔ yé ni'fɛ nɛ.

Bà li mɛkre ya gbɛnɛnt li te ma bo

³⁵ Ama uba li fre k̄i niire k̄i ye: «Bitɛnkpiib li mɛkre mila bo? Bi mɛkre' la, bi'gbɛnɛnt li te mila bo?»

³⁶ Ujɔr sin, a bule' nibonbuonn nà kpo' la, na ń pɛ.

³⁷ Nibonbuonn nà a bule' nè nnɔ ŋa yé n̄i pɛn' nà nnɔ, n̄i yé n̄i lá li l̀on nà nnɔ nɛ. Nba la, a bule' iji nɛ, mitɔm la, tibontɔr.

³⁸ Nɛ Uwien c̀ereh mibim kɛ pɛh mipiɛm u yíe ma bo. Nɛ bim kɛ bim nin mipiɛm nɛ.

³⁹ Bonn kɛ bonn nin ni'gbɛnɛnt nɛ. Binib ya gbɛnɛnt te tu'ba nɛ, tiwɛnt mɔ yaar tu'ba, inuɔn mɔ yaar tu'ba, ijɛn mɔ yaar tu'ba.

⁴⁰ Kutaaku bo ya bont te tu'ba, nɛ kitink bo yaar mɔ te tu'ba. Kutaaku bo yaar ya mɔnbe nin kitink bo yaar ya mɔnbe ŋa tɛ.

⁴¹ Uwien ya wien te u'ba nɛ, uŋmaal mɔ yu u'ba, iŋmaabii mɔ yu u'ba. Iŋmaabii mɔnɔn kɛ ya wien ŋa kpɛ.

⁴² Bitɛnkpiib lá mɛkre' la, n̄i li te nnɔ nɛ. Bi sube' bɛ nin tigbɛnɛnt tà nnɔ li b̀re nɛ, ama bi li mɛkre nin tà nnɔ tun ŋa ń b̀re.

⁴³ Bi subeh nin tigbɛnɛnt tà nnɔ ŋa ŋmɔbe sel, bi li mɛkre nin tà nnɔ, tun ŋmɔbe ukpiɛke nɛ. Bi subeh nin tigbɛnɛnt tà nnɔ ŋa ŋmɔbe tuɔm, bi li mɛkre nin tà nnɔ, tun ŋmɔbe mituɔm nɛ.

44 Bi subeh nin tigbɛnɛnt tà nnɔ, tù yé tinsaalgbɛnɛnt nɛ. Bi li mɛkre nin tà nnɔ yé *Mifuoñaanm li de tà nɛ. Tinsaalgbɛnɛnt te la, *Mifuoñaanm dienh tà mɔ te nɛ.

45 Nɛn bo nɛ ní kɛlɛ' *Uwien ya gbɔnku ni ki ye: «Adamkpiɛk là yé unisaal nɛ,» ama Adamfɔrkɛ† wɔn yé *Mifuoñaanm ya daan nɛ ki dienh limiel.

46 Nà yé ti li kpiɛ kí li ηmɔbe *Mifuoñaanm dienh tigbɛnɛnt tà nnɔ nɛ. Ti li ηmɔbe tinsaalgbɛnɛnt nɛ kí yaan kí lá lɛ *Mifuoñaanm dienh tà nnɔ.

47 Uwien là taa' titɛnt nɛ ki tien' unikpiɛk. U yé titɛnt nɛ. Unilie wɔn, wɔn ñɛn' paaki bó nɛ ki jiire' ní.

48 Bi taa' titɛnt ki tien' unikpiɛk wà nnɔ te ma bo nnɔ, bà yé kitink bo yaab mɔ te nnɔ nɛ. Wà ñɛn' paaki bó ki jiire' ní te ma bo nnɔ, bà li yé paaki bó yaab nnɔ mɔ li te nnɔ nɛ.

49 Ti naan unil wà bi taa' titɛnt ki tien' wɔ ma nnɔ, nnɔ nɛ ti lá li naan wà ñɛn' paaki bó ki jiire' ní nnɔ mɔ.

50 N'yaabɛ, n ye ní tɔke nà sɔ: nà ηmɔbe tigbɛnɛnt nin misɛm ηa ní fre kí kɔ Uwien ya bɛl ni. Na li bùre nin nà ηa ní bùre ηa ní fre kí taan.

51 Cenge mɛn ní tɔke nɛ tigbɛbɔlkaar tuba. Ti'kɛ ηa ní kpo kí gben ama ti'kɛ ya gbɛnɛnt li lèbre nɛ.

52 Tigbɛnɛnt ya lèbrm nnɔ ηa ní taande ní li tien tɛn bununbu ya kɛnbm nɛ uyo wà bi li piebe linatunfɔrkaarl nnɔ. Bi piebe' linatunfɔrkaarl nnɔ uyo wà la, bitɛnkpiib li mɛkre kí li ηmɔbe tigbɛnɛnt tà ηa ní bùre, nɛ Uwien ní lèbre ti'mɔ ya gbɛnɛnt.

53 Kimɛ ní kpɛ tigbɛnɛnt tà li bùre nnɔ ní kpɛnde tà ηa ji li bùre nɛ, nɛ tà li kpo nnɔ mɔ ní kpɛnde tà ηa

† 15:45 Bi ye Adamfɔrkɛ la, bi niireh Kristo.

ji li kpo.

⁵⁴ Tigbɛnɛnt tà li bùrɛ nnɔ lá kpɛndɛ' tà ɲa ní bùrɛ ɲɔ tigbɛnɛnt tà li kpo mɔ kpɛndɛ' tà ɲa ji kpo la, nɛn daali nɛ nà kɛlɛ' *Uwien ya gbɔnku ni nnɔ li tien. Ní kɛlɛ' ki ye:

«Uwien faake' nin mikuum, ki gben' mi'gber.

⁵⁵ Mikuumɛ, a'faa ji te la?

Mikuumɛ, a'lobpiɛn ji te la?»

⁵⁶ Ibiɛrɛ nɛ yé mikuum ya lobpiɛn, nɛ yiko bo nɛ ibiɛrɛ ɲmɔbɛ ti'bo mituɔm.

⁵⁷ Nin nɛn kɛ tí faare mɛn Uwien, kime wɔn nɛ diɛnh tɛ ufaa kí ñɛ Yonbdaan *Yesu Kristo bo.

⁵⁸ Nɛn bo, n'yaab bà n yíe bɛ, tùɔrɛ mɛn kí cuo kenken, kí cɛrɛ ní'nun ní li mɔn Yonbdaan ya tuonl bo, ní li tuu ki sɔnh lɛ ki joh inun bó, kí li bɛn ki ye ni sɔnh ki diɛnh ti'Yonbdaan la, ní'tòntònkɔ ɲa ní juore fɛnm.

16

Bi li taan ilike ma bo kí tore Kristo yaab bà te Yerusalem bó

¹ Tɔ, mipum mà ni li taan mè kí tore Uwien ya nib nnɔ ya gber wɔn, tien mɛn tɛn n là tɔkɛ' Kristo ya táan yaab bà te Galasi ki ye bɛ ní tien ma bo nnɔ.

² Nawucu kɛ nawucu ya wenkpiɛke ya daali*, ní'ni wà kɛ ní li boreh u laa' nà bo ki blinh u'den niba saan u'tuɔm kpɛ ma bo. Ni la li gu ní baa ɲɔ kí yaan ní taan mipum nnɔ.

³ Ní gɛndɛ ní'ni biba, n lá baa' la, ní de bɛ tigbɔnt, kí sɔn bɛ, bɛ ní taa ni taan' mipum mà nnɔ kí tí de Kristo yaab bà te Yerusalem ní nnɔ.

* **16:2** Nawucu ya wenkpiɛke nɛ ji yé Kristo yaab ya fofuordaali.

4 Ní kpɛ n'mɔ́ n̄ jo ni'bó la, n li tɔke nin bɛ.

Pɔl bondeh isen ya jom

5 N maaleh n̄ n̄ɛ Maseduɔnn nɛ kí baa ni'saan, kime n li cuon kí cáare mi ya tinfɛnm nɛ.

6 Nba la, n li tien ni'saan iwenkáankɛ bii n li tien ni'saan kí t̄i gben tiwɔrcient ya yo nɛ, n̄ɔ ní tore nni n fre kí baa n joh nà bó.

7 Ma yíe miɛ bo n baa' ni'saan la, n̄ sere itàan bo ki ḡɛbre', kime Yonbdaan tuo' la, n yíe n̄ tien ni'saan iwien ile nɛ.

8 Ama n li juore Efɛs ya du ni, kí t̄i baa Pantekot ya nacenku ya yo nɛ,

9 kime Uwien pɛkre' usen ki de' nni n̄ sɔn lituoncienl udu nnɔ ni nin binɛnnɛndb yebe ma kɛ nnɔ.

10 Timote baa' ni'saan la, ní n̄ikn kí teke wɔ mɔnmɔnm, kí c̄ere u'yɛnm n̄ li dɔ, kime u'mɔ sɔnh Yonbdaan ya tuonl ten min nɛ.

11 Nɛn bo, uba la liike wɔ fɛnm. Ní tore wɔ, n̄ɔ wɔ n̄ liebe ní n'saan nin uyɛnduɔn, kime n gu wɔn nin ti'ninjieɓ bitɔɓ ya liebm ní nɛ.

12 Ti'ninjɛ Apolos wɔn, n t̄ùre' ki sure' wɔ wɔ n̄ p̄iere ti'ninjieɓ ni'saan, ama wa yíe wɔ n̄ baa ni'saan fɛnfennɔ wuɔ fiebu. U lá laa' usen la, u li baa ní.

Igbierfɔrke nin ifuonde

13 La gɔh mɛn, kí li faa mitekjim ni, kí li n̄mɔbe lifɛl, kí li faa.

14 Li teh mɛn tibont kɛ nin miyíem.

15 N'yaabɛ, n li liebe kí gbiere nɛ usen uba mɔ ni. Ni ben ki ye Sitefanás nin u'den yaab nɛ kpiɛ' ki teke' Kristo ki jin' nin Akayi ya tinfɛnm ya nib kɛ, nɛ ki taa' bi'ba ki de' Uwien ya nib ya torm.

16 Nɛn bo, li boh mɛn bi ya nib nin bà kɛ taakeh nin bɛ ki sɔnh itùon nin inunmón nnɔ.

17 Sitefanas nin Fotunatus nin Akayikus ya baam là sɔnge' n'yɛnm. Na là te n'saan ma nnɔ, bɛn nɛ la lèrɛ' ni'lɛnl.

18 Kimɛ bi là duɔn' n'yɛnm ki duɔn' ni'mɔ yaam. Li pèkeh mɛn bi ya nib.

19 Kristo ya táan yaab bà te niɛ saan Asi ya tinfɛnm ni nnɔ fuondeh nɛ. Akilas nin Prisil nin Kristo ya taanl ya nib bà taakeh bi'den nnɔ mɔ fuondeh nɛ mɔnmɔnm Yonbdaan ya yel bo.

20 Ti'yaab kɛ fuondeh nɛ. Ni'mɔ n̄ li fuondeh tɔb mɔnmɔnm.

21 Min Pɔl nin n'yul nɛ keɛle' ifuonde yii nɔ.†

22 Unil wà n̄a yíe Yonbdaan la, Uwien n̄ wiɛ wɔ miñùum. Maranata! Ni'tingi si: Yonbdaan, dɛn!

23 Yonbdaan *Yesu n̄ juoke nɛ.

24 *Yesu Kristo bo nɛ n yíe ni'kɛ.

† **16:21** Kí ñe Kugbɔnku kuu ya cinm kí lá baa 16:20 Pɔl lienh nɛ uba kíeh, ama wɔn nin u'yul nɛ keɛle' migbiirm 21 kí tí baa' 24.

Uwien ya Jɔtiefɛnku ya gbɔnku
The New Testament in the Ngangam language of Togo
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ngangam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ngangam

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30
